



RAPORTI I PAJTUESHMËRISË PËR VITIN 2021

Mbi masat e ndërmarra për implementimin e Programit të Pajtueshmërisë për periudhën 01 Janar – 31 Dhjetor 2021 në shoqërinë Operatori i Sistemit të Transmetimit OST sh.a.

Tiranë, Mars 2022

Brunilda Veizi
zyrtariipajtueshmerise@ost.al

Tabela e përmbajtjes

<i>KAPITULLI I</i>	3
1. <i>Hyrje</i>	3
2. <i>Shoqëria</i>	3
3. <i>Programi i pajtueshmërisë – Metodologjia e kontrollit</i>	4
4. <i>Parimet kryesore që drejtojnë veprimtarinë e OST</i>	5
4.1 <i>Trajtimi i barabartë i përdoruesve të rrjetit</i>	6
4.1.1 <i>Sistemet e informacionit të OST</i>	6
4.1.2 <i>Zhvillimi i sistemit të transmetimit</i>	7
4.1.2.1 <i>Përdorimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i rrjetit të fibrave optike (OPGW) si pjesë e rrjetit të transmetimit, për qëllime komerciale</i>	14
4.1.3 <i>Aksesi i Paleve të Treta në sistemin e transmetimit</i>	17
4.1.4 <i>Konkurrenca dhe marrëdhëniet komerciale</i>	20
4.1.4.1 <i>Marrëveshjet e rregulluara me pjesëmarrësit e tregut të energjisë</i>	20
4.1.4.2 <i>Marrëveshjet nga prokurimi i humbjeve</i>	21
4.1.4.3 <i>Marrëveshjet nga ankandet mbi alokimin e kapaciteteve</i>	21
4.1.4.4 <i>Marrëdhënia me palët përgjegjëse për balancim</i>	23
4.2 <i>Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar</i>	24
4.2.1 <i>Sistemet e Teknologjisë së Informacionit</i>	24
4.2.2 <i>Siguria e sistemeve të informacionit</i>	29
4.2.3 <i>Të dhënat e platformave</i>	34
4.2.3.1 <i>Të dhënat që hidhen nga përdoruesit e sistemeve</i>	34
4.2.3.2 <i>Informacioni që palët e treta marrin nëpërmjet platformave</i>	35
4.3 <i>Pavarësia e shoqërisë</i>	36
4.3.1 <i>Çertifikimi i OST si operator i pavarur i transmetimit</i>	36
4.3.2 <i>Pavarësia e Menaxhimit</i>	39
4.3.2.1 <i>Këshilli Mbikqyrës</i>	39
4.3.2.2 <i>Administratori</i>	40
4.3.2.3 <i>Mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës</i>	40
4.3.2.4 <i>Drejtuesit e OST</i>	40
4.3.3 <i>Pavarësia financiare</i>	42

4.3.3.1 Programi ekonomik.....	42
4.3.3.2 Pasqyrat financiare.....	43
4.3.3.3 Audituesit ligjorë	43
4.3.4 Pavarësia operacionale	43
<i>KAPITULLI II</i>	45
5. Zbatimi i rekomandimeve të zyrtarit të pajtuëshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtuëshmërisë.....	45
5.1 Ndryshimet e programit ekonomik.....	45
5.2 Njoftimi zyrtar dhe pjesëmarrja e ZP në mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës	46
5.3 Trajnimet në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/sekretit tregtar.....	46
5.4 Informimi i ZP mbi vënien në dispozicion të të tretëve të rrjetit të fibrave optive (OPGW) që OST zotëron.....	46
5.5 Rishikimi dhe përditësimi i Programit të Pajtuëshmërisë.....	47
6. Rekomandimet e zyrtarit të pajtuëshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtuëshmërisë	47
6.1 Njoftimi zyrtar dhe pjesëmarrja e ZP në mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës	47
6.2 Trajnimet në lidhje me konfidencialitetin e të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar	47
6.3 Informimi i ZP mbi vënien në dispozicion të të tretëve të rrjetit të fibrave optive (OPGW) që OST zotëron.....	48
6.4 Rishikimi dhe përditësimi i Programit të Pajtuëshmërisë.....	48
<i>KAPITULLI III</i>	48
7. Konkluzione	48

KAPITULLI I

1. Hyrje

Ky raport hartohet në bazë të nenit 21 të Direktivës 2009/72/EC e datës 13 Korrik 2009 “Mbi rregullat e përbashkëta në tregun e brendshëm të energjisë që shfuqizon Direktivën 2003/54/EC”, Vendimit të Entit Rregullator të Energjisë Elektrike, nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a” si dhe Programit të Pajtueshmërisë për OST sh.a. Ky punim është kryer nga zj. Brunilda Veizi (këtu e më poshtë referuar si Zyrtari i Pajtueshmërisë).

Zyrtar i Pajtueshmërisë është caktuar me vendim nr.20 datë 30.05.2017 të Këshillit Mbikqyrës të OST i cili është miratuar më pas me vendim të Bordit të ERE-s, nr. 147, datë 28.09.2017.

Me vendim nr. 21, datë 28.12.2020, Këshilli Mbikqyrës i OST sh.a. ka riemëruar Zyrtarin e Pajtueshmërisë si dhe ka miratuar kontratën e ofrimit të shërbimeve të Zyrtarit të pajtueshmërisë miratuar me vendim të Bordit të ERE-s nr. 50, datë 17.02.2021.

Ky raport vjetor hartohet në bazë të detyrave të Zyrtarit të Pajtueshmërisë në lidhje me Programin e Pajtueshmërisë, i miratuar me vendim të Bordit të ERE-s, nr.103, datë 30.04.2018 “Për miratimin e programit të pajtueshmërisë të OST sh.a.

Në bazë të pikës C.62 të Programit të Pajtueshmërisë, çdo vit jo më vonë se data 31 Mars, Zyrtari i Pajtueshmërisë duhet të përgatisë dhe dorëzojë në ERE një raport për përputhshmërinë e OST me këtë Program.

Raporti i përgatitur për vitin 2021 përshkruan masat që e ndërmarra për implementimin e Programit të Pajtueshmërisë për periudhën 31 Mars – 31 Dhjetor 2021, me qëllim sigurimin e shmangies së sjelljeve diskriminuese të OST ndaj pjesëmarrësve të tjerë të tregut të energjisë elektrike dhe përdoruesve të rrjetit, pavarësinë e OST, konfidencialitetin e të gjithë informacionit të menaxhuar nga OST si dhe transparencës së procedurave të ndjekura prej saj.

Informacioni i nevojshëm në përgatitjen e këtij Raporti, ashtu si çdo vit, është siguruar nga strukturat përkatëse të OST sipas funksioneve që ata kryejnë, siç janë Drejtoria e Sherbimit të Teknologjisë së Informacionit, Drejtoria e Planifikim Zhvillim të Rrjetit të Transmetimit, Departamenti i Operimit të Sistemit, Drejtoria e Sherbimeve të Tregut, Operatori i Tregut, Drejtoria Ekonomike, Drejtoria e Burimeve Njerëzore, Drejtoria e Çështjeve Korporative, Drejtoria e Sherbimeve të Telekomunikacionit dhe Drejtoria e Projekteve të Huaja.

2. Shoqëria

Operatori i Sistemit të Transmetimit - OST sh.a. është krijuar dhe funksionon në formën e shoqërisë aksionare në bazë të ligjit nr.9901 datë 14.4.2008 “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare” i ndryshuar, regjistruar si person juridik me Vendimin nr.31935, datë 17.4.2004, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

OST sh.a. është e organizuar në formën e shoqërisë aksionare me kapital 100% shtetëror me aksionar të vetëm Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, sipas përcaktimeve të VKM nr.503, datë 13.09.2017 “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësive shtetërore të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë”, si përfaqësuese të Shtetit si pronar të aksioneve të OST sh.a., sipas përcaktimit të bërë në VKM nr.317, datë 24.07.2016 “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që përfaqëson Shtetin si pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike”.

Në bazë të ligjit nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar, OST është personi juridik përgjegjës për operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e sistemit të transmetimit, duke përfshirë interkoneksionet me sistemet e tjera ndërkufitare, për të siguruar aftësinë afatgjatë të sistemit për plotësimin e kërkesave të arsyeshme për transmetimin e energjisë elektrike.

3. Programi i pajtueshmërisë – Metodologjia e kontrollit

OST si shoqëri ka miratuar dhe implementon një Program Pajtueshmërie, duke përcaktuar masat që duhen ndërmarrë, për të siguruar pavarësinë e saj, të parandalojë çdo formë trajtimi diskriminues dhe të aplikojë procedurat e duhura për të monitoruar pajtueshmërinë e Stafit Drejtues dhe punonjësve të shoqërisë, me Programin e Pajtueshmërisë.

Më specifikisht, Programi i Pajtueshmërisë përcakton çështjet kyçe që duhen monitoruar në lidhje me:

- Shmangien e sjelljeve diskriminuese në aktivitetet e OST;
- Pavarësinë e OST.

Monitorimi i përbushjes së këtyre detyrimeve është kryer duke aplikuar metodologjinë si më poshtë:

- Mbledhje informacioni dhe dokumentacioni nga strukturat përkatëse të shoqërisë;
- Intervista me stafin përgjegjës të përfshirë në këto struktura;
- Hulumtim i dokumentacionit të vënë në dispozicion (të tilla si vendime, kontrata, rregullore, relacione etj).

Shqyrtimi, trajtimi dhe vlerësimi i dokumentacionit dhe informacionit të vënë në dispozicion janë trajtuar nga Zyrtari i Pajtueshmërisë në respektim të detyrimeve të marra përsipër me anë të kontratës për ofrimin e shërbimeve të Zyrtarit të Pajtueshmërisë si dhe bazuar në:

- Sjelljen etike (besim, integritet, profesionalizëm dhe diskrecion);
- Në një prezantim të drejtë: detyrimi për të raportuar në mënyrë të kujdesshme, me vërtetësi dhe paanshmëri), si dhe
- Kujdesin e duhur profesional.

Monitorimi është kryer në ambjentet e OST dhe ka konsistuar në:

- Komunikim nëpërmjet e-mailit për mbledhjen e informacionit të nevojshëm;
- Intervista;
- Shqyrtim dokumentacioni.

Shtyllat kryesore që sigurojnë parimet themelore të veprimitarisë së OST dhe që janë konsideruar si pika kyçe të këtij Raporti, janë si më poshtë:

- Pavarësia e OST nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror;
- Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar:

Përcaktimi, klasifikimi dhe ruajtja e konfidencialitetit të informacionit të ndjeshëm tregtar, përfshirë atë që i përket përdoruesve të sistemit si dhe ato që i përkasin aktiviteteve të OST.

- Trajtim i barabartë i përdoruesve të sistemit:

Kjo ka të bëjë me detyrimin e OST që të trajtojë në mënyrë të barabartë të gjithë përdoruesit e sistemit dhe shmangien e praktikave diskriminuese dhe të njëanshme si dhe të çdo praktike që shtrembëron konkurrencën.

4. Parimet kryesore që drejtojnë veprimitarinë e OST

OST është tashmë anëtare e ENTSO-E Rrjetit Europian i Operatorëve të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike, krijimi i së cilës mbështetet në parashikimet e bëra në Paketën e Tretë Legjislative të BE-së për Tregun e Brendshëm të Energjisë e cila synon liberalizimin e mëtejshëm të tregjeve të energjisë elektrike dhe gazit në Bashkimin Europian.

Për shkak të procesit të hapjes dhe liberalizimit të tregut të energjisë, OST-të kanë marrë një rol të rëndësishëm bashkëveprues dhe janë bërë një pikë takimi për të gjithë pjesëmarrësit në treg. Paketa e Tretë e Energjisë e cila përbëhet nga dy direktiva dhe tre Rregullore evropiane dhe në vecanti Direktiva (EC) 714/2009 “Mbi kushtet e hyrjes në rrjet për shkëmbimet ndërkufitare të energjisë elektrike”, nga e cila e ka burimin, krijimi i ENTSO-E, përcakton përgjegjësitë e ENTSO-E në rritjen e bashkëpunimit ndërmjet OST-ve në të gjithë BE-në për të ndihmuar në zhvillimin e një rrjeti të transmetimit të energjisë elektrike pan-europian në përputhje me qëllimet e politikës energjitike të saj.

Në kuadër të përmbushjes së detyrimeve të marra përsipër si anëtare e ENTSO-E, OST është tashmë nënshkruese dhe palë në shumë kontrata të lidhura ndërmjet ENTSO-E nga njëra anë dhe OST-ve anëtare të Europës Kontinentale.

Për sa i përket Shqipërisë, kjo paketë është pjesë e *acquis communautaire* të Komunitetit të Energjisë në të cilin Shteti Shqiptar është palë si rezultat i nënshkrimit dhe ratifikimit të “Traktatit për krijimin e Komunitetit të Energjisë të vendeve të Evropës Juglindore” miratuar me ligjin Nr. 9501, datë 03.04.2006, në bazë të të cilit shtetet nënshkruese marrin përsipër implementimin e legjislacionit kyç të energjisë elektrike në BE, brenda një afati kohor të përcaktuar.

Në kuadër të zbatimit të parashikimeve të Paketës së Tretë të Energjisë si dhe të kuadrit ligjor e rregullator të brendshëm, OST duhet të jetë plotësisht e pavarur nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të

energjisë elektrike dhe gazit natyror, të zhvillojë veprimtarinë e saj në mënyrë të paanshme dhe transparente.

Këto kërkesa rregullatore duhet të konsiderohen prioritare për OST. Për të realizuar pajtueshmërinë me këto kërkesa, është e detyrueshme që çdo strukturë e OST të kërkojë dhe të sigurojë pajtueshmërinë me këto kritere.

Një pjesë e akteve legislative të lartpërmendura kanë pësuar ndryshime pas votimit të suksesshëm të Këshillit në datë 18 Janar si dhe të Parlamentit Europian në 26 Mars 2019, pjesë e paketës “Energji e Pastër për të gjithë europianet”. Në datë 14 Qershor 2019 aktet legislative të “Paketës për Energji të Pastër (CEP), u botuan në fletoren zyrtare të Bashkimit Europian, e konkretisht:

- Direktiva e Energjisë (Direktiva 2019/944 e Parlamentit Europian dhe Këshillit e datës 5 Qershor mbi rregullat e përbashkëta të tregut të brendshëm të energjisë që amendon Direktivën 2012/27/EU);
- Rregullorja e Energjisë (Rregullore 2019/943 e Parlamentit Europian dhe Këshillit e datës 5 Qershor 2019 mbi tregun e brendshëm të energjisë);
- Rregullorja e ACER (Rregullore 2019/942 e Parlamentit Europian dhe Këshillit e datës 5 Qershor për krijimin e Agjencisë së Bashkimit Europian për Bashkëpunim të Rregullatorëve të Energjisë);
- Rregullorja e Parandalimit të Riskut (Rregullore 2019/941 e Parlamentit Europian dhe Këshillit e datës 5 Qershor mbi parandalimin e riskut dhe që ndryshon Direktivën 2005/89/EC.

Ky kuadër i ri ligjor ka një impakt domethënës mbi OST-të dhe ENTSO-E e cila në fillim të vitit 2019 ka lançuar një projekt mbi impaktin e Paketës për Energji të Pastër tek vetë organizata dhe OST-të si dhe për vetë OST në një të ardhme jo shumë të largët.

4.1 Trajtimi i barabartë i përdoruesve të rrjetit

Në pikën 38 të Programit të Pajtueshmërisë përcaktohet se në përputhje me kërkesat e transparencës të kompanisë OST, duhet të sigurohet që të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit të trajtohen në mënyrë jo diskriminuese dhe me kushte të njëjta kur ofrohet informacioni funksional dhe informacionet e tjera që kanë lidhje me aktivitetet e OST. Nëse ndonjë informacion i ndjeshëm tregëtar duhet të shpërndalet, duhet të sigurohet që ky informacion është shpërndarë për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit duke e publikuar atë në faqen e internetit të OST. Në lidhje me këtë detyrim, është bërë monitorimi i informacionit të publikuar në website-in e OST.

4.1.1 Sistemet e informacionit të OST

OST ka ndërmarrë një sërë veprimesh për të siguruar transparencë dhe akses të barabartë për të gjithë përdoruesit, në informacionin që shoqëria është e detyruar të publikojë në faqen e saj zyrtare, në bazë të kuadrit rregullator që drejton veprimtarinë e saj.

OST ka ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshme për të siguruar implementimin e duhur nëpërmjet publikimit të informacionit publik sipas përcaktimeve të bëra në Ligjin Nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë elektrike” i ndryshuar, në website-in zyrtar të saj, duke siguruar një përshkrim të shoqërisë, të veprimtarisë së saj, kuadrit ligjor rregullator si dhe të shërbimeve që ofron me transparencë, paanshmeri dhe pa diskriminim për të gjithë përdoruesit e rrjetit.

Në referim të pikës 42 të Programit të Pajtueshmërisë, informacioni që publikohet në website-in zyrtar të OST, konsiston në:

- Informacion të plotë mbi kuadrin ligjor dhe rregullator si dhe dokumentacion e nevojshëm udhëzues mbi aplikimin dhe dokumentat për aplikimin për lidhje të re/modifikimin të lidhjes ekzistuese në sistemin e transmetimit;
- Informacion mbi tarifën e shërbimit të transmetimit të energjisë elektrike miratuar me vendimet përkatëse të Bordit të ERE-s;
- Informacion mbi alokimin e kapaciteteve të transmetimit, të dhëna për pjesëmarrësit e ankandeve, rregullat për alokimin e kapaciteteve;
- Informacion mbi kapacitetin e lirisë të përdorura;
- Informacion mbi procedurat e prokurimit të humbjeve në rrjetin e transmetimit si dhe rezultatet e këtyre procedurave, rregullat për mekanizmin balancues, lista e pjesëmarrësve të tregut balancues;
- Lista e pjesëmarrësve të regjistruar në tregun e energjisë elektrike, rregullorja për regjistrimin e tyre, kontrata tip për shërbimin e transmetimit e miratuar nga ERE.

Nga monitorimi i website-it zyrtar të OST, në vijim të rekomandimeve të Zyrtarit të Pajtueshmërisë të lëna në raportin e vitit 2018, vërehet se website-i i OST është riorganizuar duke përmirësuar mënyrën e dhënies dhe organizimit të informacionit të duhur sipas fushave të caktuara, duke bërë një prezantim më të mirë, menaxhimin e duhur të informacionit të rëndësishëm si dhe pajtueshmërinë me standardet e sigurisë që aplikohen për sistemet e informacionit.

Gjithashtu, vërehet se website-in zyrtar i OST gjendet lehtësisht nga motorët e kërkimit, duke shmangur në këtë mënyrë vështirësitë e mëparshme ku faqja zyrtare mund të hapej vetëm nëpërmjet hapjes së website-eve të institucioneve zyrtare të cilat referojnë si link website-in zyrtar të OST.

4.1.2 Zhvillimi i sistemit të transmetimit

Nga ana e zyrtarit të pajtueshmërisë i është kërkuar strukturave përkatëse (Drejtoria e Planifikimit Zhvillim të Rrjetit të Transmetimit, Drejtoria e Prokurimeve dhe Drejtoria Ekonomike), për të siguruar informacionin e duhur mbi implementimin e projekteve sipas planit 10 vjeçar të zhvillimit të shoqërisë.

Nga informacioni i marrë rezultojnë se investimet për rehabilitimin dhe fuqizimin e rrjetit të transmetimit përgjithësisht i janë përmbajtur “Planit 10 vjeçar, 2015-2025, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit të shoqërisë OST sh.a.”, miratur me vendim të ERE nr. 212, datë 28.12.2017, i cili

Raporti i Pajtueshmërisë për vitin 2021

përditësohet çdo vit në përputhje me “Rregulloren e procedurave të paraqitjes dhe miratimit të planit të investimeve nga të licensuarit në sektorin e energjisë elektrike”. Me shkresë nr. 1668/3 prot., datë 22.04.2020, OST ka informuar ERE-n mbi realizimin e investimeve gjatë vitit 2019 dhe parashikimin për vitin 2020 si dhe ka paraqitur një përmbledhje të përditësimit të planit 10 vjeçar të zhvillimit të rrjetit, e cila me vendim nr. 115, date 09.07.2020 ka vendosur “Fillimin e procedurave për miratimin e planit të investimeve për vitin 2020, të shoqërisë OST sh.a dhe shqyrtimin dhe miratimin e përditësimit të “Planit të zhvillimit të rrjetit të transmetimit për periudhën 10 vjeçare 2015-2025”. Tabela me poshte pasqyron planin e paraqitur ne ERE:

Plani dhjetëvjeçar 2015 - 2025 i zhvillimit të rrjetit të transmetimit

Objektet	Tipi i Përcjellësit (mm ²)	Gjatësia (km)	Fuqia (MVA)	Viti i Komisionit mit	Vlera(Euro)
1 Linja 110 kv Uznove - Corovode dhe dalje 110 kv Uznove	ACSR 240/40	33	122	2015	3,320,000
2 Linja 110 kv Lapej - Peshkopi dhe dy dalje 110 kv	ACSR 240/40	32	122	2015	3,500,000
3 Blerja e dy AT 220/110/10 kv Burrel	2x 60 MVA	-	120	2015	1,600,000
4 Blerja e nje AT 220/110/35 kv Elbasan	1x120 MVA	-	120	2015	1,200,000
Blerja e nje AT 220/110/35 kv Elbasan	1x120 MVA	-	120	2017	1,200,000
5 Linja 110 kv me dy qarqe Burrel- Bulqize dhe dy dalje linje 110 kv	2xACSR 240/40	30	122	2022	4,000,000
6 Linje e re 110 kv, Rrashbull-Golem-Kavaje	2xACSR 240/40	18	-	2016	1,700,000
7 Linja me dy qarqe Ulez- Shkopet - Skuraj;	2xACSR 240/40	10.5		2016	1,800,000
8 Linja me nje qark Skuraj - Lac-1	ACSR 240/40	12.7		2020	1,800,000
9 Linja me nje qark Skuraj -Lac-2	ACSR 240/40	10.1		2021	
10 Linja me dy qarqe Lac2-Lac1	2xACSR 240/40	2.7		2019	
11 Perforcim Linje 110 kv, Lezhe-Laç2	ACSR 240/40	19.5	-	2025	1,700,000
12 Perforcim Linje 110 kv, Ulez-Kurbnesh	ACSR 240/40	23.0	-	2025	2,000,000
13 Linje e re 110 kv, Lapa-Lure, 2 Dalje linje 110 kv	ACSR 240/40	19.0	-	2025	1,600,000
14 Linje e re 110 kv, Sukth-Gj.Lalzit, 2 Dalje linje 110 kv	ACSR 240/40	18.0	-	2020	1,900,000
15 Linje e re 110 kv, Blulqize-Termove-Gjorice	ACSR 240/40	20.0		2025	1,900,000
16 220/110 kv Fierze, 1 Dalje Transformatori 220 kv, 1 Dalje Transformatori 110 kv	-	-	2 x 60	2020	2,000,000
17 Linje e re 110 kv, Kukës-Prizren, 1 Dalje linje 110 kv, Nst. Kukës	ACSR 240/40	13.0	-	2025	1,500,000
18 Perforcim Linje 110 kv, Elbasan1-Fiber, Fiber-Libraxhd	2 x ACSR 240/40	30.0	-	2023	3,000,000
19 Perforcim Linje 110 kv, Elbasan1-GSA-Cerrik-Kajan	ACSR 240/40	24.0	-	2023	2,040,000
20 Perforcim Linje 110 kv, Kajan-Kucove-Marinez-Fier	ACSR 240/40	59.0	-	2022	5,015,000
21 Linje e re 110 kv, Fier-Lushnje	ACSR 240/40	30.0	-	2023	2,400,000
22 Plotësim i qarkut te dyte te linjes 220 kv Fier-Babice-TEC Vlore	ACSR 490/65	35.0	-	2025	1,000,000
23 Linje e re 110 kv, Ballsh-Memaliaj	ACSR 240/40	48.0	-	2025	7,080,000
24 Plotësimi i qarkut te dyte te linjes 110 kv, Kuçove-Uznove-Corovode	ACSR 240/40	58.0	-	2025	1,000,000
25 Linje e re 110 kv, Tirana1-Qender(Kabllore), 1 Dalje linje 110 kv.	XPLE-AL1000	2.3		2023	1,500,000
26 Linje e re 110 kv, Koplak-Shkodra1	ACSR 240/40	20	-	2025	1,700,000
27 Linje e re 110 kv, Kosmac-Velipoje	ACSR 240/40	28	-	2025	2,380,000
TOTALI					59,835,000

¹ Informacion i marrë nga Drejtoria e Planifikim Zhvillim të Rrjetit të Transmetimit

Në tabelën e mësipërme i vetmi tregues i ndryshuar është viti i komisionimit për ato objekte të cilat janë në proces apo parashikohen të përfshihen në investime. Kjo edhe si pasojë e faktorëve të ndryshëm ku mund të listojmë procedurat e prokurimit, shpronësimet etj.

Faktor tjetër që ka ndikuar në keto ndryshime ka qenë dhe vendimi i marrë në fillim të muajit Tetor vitit 2021, me nr.584, datë 8.10.2021, nga Këshilli i Ministrave për shpalljen e gjendjen së emergjencës për furnizimin me energji elektrike ku në pikën 3 theksohet se:

“Shoqëritë “KESH” sh.a., “OST” sh.a. dhe “OSHEE Group” sh.a., të pezullojnë planet e investimeve, përveç investimeve të domosdoshme për ushtrimin e veprimtarisë. Këto shoqëri të koordinojnë ushtrimin e aktivitetit, në përputhje me udhëzimet e ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë, me qëllim garantimin e pandërprerë të energjisë elektrike.”

Në vijim të vendimit të ERE nr. 169, datë 03.11.2020 “Mbi kërkesën e OST sh.a. për shqyrtimin e planit të investimeve për vitin 2020 dhe atë të përditësuar dhjetëvjeçar 2015-2025 të zhvillimit të rrjetit të transmetimit të shoqërisë OST sh.a.”, OST ka patur një sërë komunikimesh me ERE-n. Deri në Dhjetor 2020, OST ka dërguar shkresat nr. 6967 prot., datë 18.11.2020 dhe nr. 6967/2, datë 21.12.2020, me anë të të cilave është bërë plotësimi i dokumentacionit dhe dhënie informacioni shtesë të kerkuara nga ERE.

Gjatë vitit 2021, OST ka vijuar me komunikimet me ERE-n nëpërmjet shkresave nr. 165 prot., datë 11.01.2021 dhe nr. 165/1 prot., date 09.02.2021 me anë të të cilave ka kërkuar shtyrjen e afatit të marrjes në shqyrtim të kërkesës së OST për rishikim të Vendimit të ERE-s nr. 169, datë 03.11.2020 “Për shqyrtimin e planit të investimeve për vitin 2020 dhe atë të përditësuar 10 vjeçar 2015-2025 të zhvillimit të rrjetit të transmetimit të shoqërisë OST sh.a.”, deri në perfundim të studimit “Plani mbi Investimet dhe Zhvillimin e Rrjetit për Sektorin e Transmetimit të Energjisë në Shqipëri për vitet 2018 – 2033”.

Sa i përket ecurisë së planit të investimeve gjatë vitit 2021:

Në vijim të vendimit të Bordit të ERE Nr.48, datë 15.02.2021, me anë të shkresës nr.1732 prot., datë 10.03.2021, janë dërguar në ERE një pjesë e raporteve përbërëse të studimit “Plani mbi Investimet dhe Zhvillimin e Rrjetit për Sektorin e Transmetimit të Energjisë në Shqipëri për vitet 2018 – 2033”, raporte të cilat kishin marrë “no objection” të kfw për vlerësim nga ana e saj.

Raportet e dërguara janë si vijon:

- Raporti Fillestar (Inception Report)
- Raporti i Statusit të Sistemit (System Status Report)
- Raporti i Ndërmjetëm (Interim Report)
- Load Forecast (Parashikimi i ngarkesës)
- Vlerësimi i Kapaciteteve Gjeneruese (Assesment of Generation Capacities)
- Parashikimi i Skenarëve të Shkëmbimit të Energjisë (Energy Exchange Scenarios Forecast)
- Raporti i Zhvillimit të Transmetimit dhe Planit të Investimeve (Transmission Development and Investment Plan Report)

- Analiza dhe Zgjerimi i Rrjetit (Network analysis and Extension Strategy)
 - Vlerësimi i Kostos së Investimit (Investment cost estimate)
 - Studimi i Tarifës së Transmetimit (Tariff Study)
 - Suport ndaj Operimit të Rrjetit (Support network operation)
 - Mbështetja e funksionimit dhe besueshmëria e rrjetit (Operation support and network reliability)
 - Parashikimi i prodhimit dhe planifikimit të energjisë (Forecasting energy production and scheduling)
- Raportet e studimit të para-fizibilitetit për tre projekte (Three Pre-Feasibility Study Reports):
 1. Linja 400kV Fier – Arachtos (New 400 kV OHTL between Republic of Albania and Republic of Greece);
 2. Zgjerimi i Nstacionit Vau Dejës 400/220/20kV (Construction of the New 400/220/20 kV Substation Vau i Dejës);
 3. Linja 220kV Vau Dejës – Podgoricë (New 220kV OHL Vau Dejës (AL) – Podgorica (MNE)).

Në datën 2 shtator 2021 është zhvilluar një workshop online mbi prezantimin e rezultateve të Master Planit të OST 2018-2033 nga konsulenti AFC, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve nga Kryeministria (zyra e zhvillimit të projekteve Kombëtare) MIE, MEPJ, MFE, AKBN, OSHEE, ERE, KESH, Këshilli Teknik i OST, përfaqësues të Hitachi ABB, Schneider Electric, përfaqësues nga Sekretariati i Komunitetit të Energjisë, kfw, GIZ, OMNIA, BERZH, BB, USAID, AFD, Delegacionit Europian, UNDP, KOSTT, MEPSO, ERT etj

Qëllimi i këtij workshopi ishte paraqitja e rezultateve të Master Planit të Zhvillimit të Rrjetit të OST për periudhën 2018-2033 duke u fokusuar kryesisht në temat e mëposhtme:

- Prezantimin e Rezultateve të studimit të Planit të Zhvillimit dhe Investimit;
- Publikimin e rezultateve në lidhje me përgjegjësitë e përbashkëta për sistemin e transmetimit mbi sigurinë e operimit dhe rritjen e besueshmërinë së këtij rrjeti.

Me shkresën me nr.A470 prot., datë 24.01.2022 janë dërguar në ERE raportet finale të Master Planit, me anë të së cilës është informuar ERE mbi:

- Finalizimin e raporteve të të studimit: “Plani mbi Investimet dhe Zhvillimin e Rrjetit për Sektorin e Transmetimit të Energjisë në Shqipëri për vitet 2018-2033”
- Vënien në dispozicion të raporteve finale zyrtare të këtij studimi në një CD elektronike.

Gjithashtu është theksuar se ky studim është vazhdim i planit të mbetur të investimeve 2015÷2025 të miratuar nga ERE dhe do të përbëjë bazën kryesore të hartimit të planeve të ardhshme të investimeve në periudhat pasardhëse.

Studimi përmban dhe analiza dhe metodologji të cilat do të shfrytëzohen nga OST për vlerësimin e aspekteve të caktuara të detyrave të saj.

Gjithashtu disa nga komponentët e nevojshëm llogaritëse dhe analizuese të përdorura nga Konsulenti për vlerësimin dhe prioritarizimit të investimeve do të jenë pjesë e Metodologjisë të Analizës së Kosto-Përfitim të dërguar më herët si draft me shkresën 6967/2 prot., datë 21.12.2020.

ERE me anë të shkresës nr.173/1prot., datë 22.02.2022 ka dërguar qëndrimin e saj në lidhje me materialet e dërguara, për të cilin OST është në proces shqyrtimi.

Investimet në rrjetin e transmetimit ndahen në 2 grupe kryesore:

1. Investime me financime nga institucione financiare ndërkombëtare;
 2. Investime me fondet e OST.
1. Në grupin e investimeve me financime nga institucionet financiare ndërkombëtare, për vitin 2021, përmendin projektet:²

Të përfunduara:

- Projekti për instalimin e Matjes në Konsumatorët TM dhe Qendra e Menaxhimit të informacionit. Kontrata e bërë efektive më datë 20.09.2017, me afat zbatimi 44 muaj, ka përfunduar në 20 Maj 2021. Qëllimi i këtij projekti ishte instalimi i sistemit të matjes për konsumatorët e lidhur në tension të mesëm, fiderat e shpërndarjes së energjisë elektrike në tension të mesëm, prodhuesit e pavarur të energjisë elektrike (IPP) të lidhur në tension të mesëm si dhe krijim e qendrës së të dhënave.
- Projekti për “Projektim, Furnizimi dhe Instalim i zgjerimit të OST/SCADA/EMS ekzistues”. Kontrata e bërë efektive në 31 Dhjetor 2019 me afat zbatimi 15 muaj e 12 ditë, ka përfunduar në 21 Qershor 2021. Qëllimi i këtij projekti ishte konfigurimi i 12 nënstacioneve 110 kV në sistemin ekzistues të OST-së SCADA/EMS.
- Projekti për realizimin e një studimi Master Plan të zhvillimit të Sistemit të Transmetimit.

Në proces implementimi:

- Ndërtimi i linjës së interkonjeksionit 400 kV Elbasan2 (Shqipëri) – Bitola (Maqedoni) dhe Elbasan2 – Fier si dhe zgjerimi i nënstacioneve Elbasan2 dhe Fier:
 - Per Lotin 1: Pas paraqitjes së dokumentacionit nga Kontraktori, nga OST-ja është bërë aplikimi për marrjen e lejes së ndërtimit. Pritet marrja nga AZHT-ja e kësaj lejeje dhe më pas do të vijohet me dorëzimin e sheshit të punimeve, organizimin dhe mobilizimin e kontraktorit lidhur me punimet.
 - Per Lotin 2: Pas paraqitjes së dokumentacionit nga Kontraktori, nga OST-ja është bërë aplikimi për marrjen e lejes së ndërtimit. Pritet marrja nga AZHT-ja e kësaj lejeje dhe

² Informacion i marre nga Drejtoria e Projekteve të Huaja/Sektori i Projektit “Rimekembja e energjisë” dhe Sektori i Projekteve PIU

më pas do të vijohet me dorëzimin e sheshit të punimeve, organizimin dhe mobilizimin e kontraktorit lidhur me punimet.

- Projekti “Programi i Efiçencës së Energjisë të Sektorit të Transmetimit” - Ndërtimi i linjës së transmetimit me dy qarqe 220 kV Tiranë - Rrashbull dhe Unaza 110 kV e Tiranës”:
 - Për Lotin 1: Kontraktori ka nisur punimet në njërin seksion të këtij Loti. Për seksionin tjetër, do të vijohet me procedurën për dorëzimin e sheshit të punimeve me qëllim organizimin/mobilizimin e Kontraktorit lidhur me punimet.
 - Për Lotin 2: Pas paraqitjes së dokumentacionit nga Kontraktori, nga OST-ja është bërë aplikimi për marrjen e lejes së ndërtimit. Pritet marrja nga AZHT-ja e kësaj lejeje dhe më pas do të vijohet me dorëzimin e sheshit të punimeve, organizimin dhe mobilizimin e kontraktorit lidhur me punimet.

Projekte te reja:

- Projekti “Digjitalizimi i Sistemit të Transmetimit të Energjisë (Masat për Modernizimin e Nënstacioneve, Përforcimi i Sistemit SCADA/EMS dhe Koordinimi i Mbrojtjes)”. Projekti ndodhet në fazën e diskutimeve para lidhjes së kontratës me shoqërinë konsulente, e renditur e para pas procesit të vlerësimit.
2. Investime me fondet e OST të iniciuara në vitin 2021, ku përmendim më kryesoret:
- Rikonstruksioni i linjes 110 kV Librazhd-Prrenjës (në proçes);
 - Ndërtimi i linjës 110 kV dopjo qark N. Stacioni Elbasan – N. Stacioni Fibër (në proçes);
 - Ndërtimi i linjës së re 110 kV, dopjo qark, Elbasan – Cërrik (në proçes);
 - Punime primare, furnizim dhe vendosje Transformator TR 63 MVA, 220/20 kV, në N/Stacionin Tirana 1, punime sekondare për përshtatjen e tij me sistemet ekzistuese (përfunduar);
 - Ndërtimi i linjës së re 110 kV, me një qark, Lushnje – Fier (në proçes);
 - Zhvillimi dhe mirembajtja e sistemit DAMAS (në proçes);
 - Pajisje për mirëmbajtjen e Nënstacioneve (përfunduar);
 - Rikonstruksioni i linjës 110 kV Ulëz-Burrel (në proçes);
 - Punime civile për trakte dhe linja 110 kV në Njësitë Operative (në proçes);
 - Upgrade, mirëmbajtje dhe trajnim për sistemin qëndror SCADA/EMS (në proçes);
 - Zgjerimi i sistemit të lokalizimit të defekteve në Linjat e Tensionit të Lartë (përfunduar);
 - Furnizim dhe Vendosje Shunt Reaktor 400 kV 120 MVA, Sistemit Total të monitorimit të tij, Konfigurimin në sistemin SCADA, furnizimin dhe vendosjen e traktit 400 kV në N/St. Tirana 2, si dhe kryerja e të gjitha punimeve civile në lidhje me këtë projekt (në proçes);
 - Implementimi dhe monitorimi i bllokut AK, nëpërmjet sistemit Emergjent të Kontrollit (përfunduar);

Raporti i Pajtueshmërisë për vitin 2021

- Ndërtimi i bazamentit të AT 110 MVA 220/110/35 kV në N/st. Stacionin Sharrë (perfunduar);
- Shërbim mirëmbajtje për softin PSS/E dhe zëvendësimi i dy çelësve Dongle me çelësa të rinj (perfunduar);
- Blerje pjesë këmbimi rezervë për O&M / Fiber Optice / Joint / Box / ODF / SFP / pjesë Rezervë (në proces);
- Upgrade dhe Mirëmbajtje e Platformës së Matjes Online (në proces);
- Mirëmbajtja e pajisjeve DWDM në nivel 1/2/3 për një periudhë 2 vjeçare (në proces);
- Mirëmbajtja e pajisjeve ABB_PLS/SDH/MPLS-TP/ në Nivel 2/3 për periudhën 2021-2024 (në proces);
- Pjesë këmbimi rezervë për pajisjet OTN 8800 (në proces).

7 nga këto investime kanë përfunduar gjatë vitit 2021 dhe pjesa tjetër janë në proces.

Sa i përket investimeve të inicuar gjatë vitit 2020, statusi i tyre aktual paraqitet si më poshtë:

- Ndërhyrje për rastet emergjente (Punimet primare dhe sekondare në nënstacionin 220 kV të Rrashbullit për instalimin dhe vendosjen në punë të çelësit dhe ndarësit tre fazor 220 kV në traktin e zbaralidhësit si dhe furnizimi i paisjeve që u dëmtuan nga tërmeti i datës 26.11.2019 (perfunduar);
- Punime për përfundimin e linjës kabllore 110 kV Tirana-Selitë dhe lidhja me nënstacionin 110/20 kV Kombinat (perfunduar);
- Zgjerimi i sistemit të lokalizimit të defekteve në Linjat e Tensionit të Lartë (përfunduar);
- Zgjerimi i monitorimit në Qendren Emergjente të Kontrollit me Nst 110 kV të rehabilituara dhe komandimi I tyre nga NDC (perfunduar);
- Ndërtimi i linjës së re me dy qarqe 110 kV Burrel - Bulqizë dhe rehabilitimi i Nënstacioneve 110 kV, Burrel dhe Bulqizë (në proces);
- Blerje e dy seteve të sistemit të monitorimit online BMT (perfunduar);
- Ndërtimi i linjës së re 110 kV, me një qark Cerrik – Kajan – Kuçovë – Jagodinë dhe rehabilitimi i trakteve dalëse të linjave 110 kV të N/Stacioneve Cerrik dhe Kuçovë (në proces);
- Spostim i linjës ajrore 220 kV dopjo qark Tirana 2 – Elbasan 2 (përfunduar).

Sa i përket investimeve të filluara, në proces apo të realizuara gjatë vitit 2019, situata paraqitet si më poshtë vijon:

- Rikonstruksioni i linjës 110 kV dyfishe Laç2-Ura e Matit dhe Skuraj –Ura e Matit (perfunduar);
- Rehabilitimi i anës 110 kV Plasmas (perfunduar);
- Instalimi i OPGW në linjën 220kV Burrel - Elbasan 1 (perfunduar);
- Mirëmbajtja e sistemit DGA-ve për një periudhë dy vjeçare si dhe trajnimi i personelit - Loti I (perfunduar);

- Mirembajtja e sistemit BMT-ve për një periudhë dy vjeçare si dhe trajnimi i personelit - Loti II (përfunduar);
- Ndertimi i linjes 220 kV me dy qarqe Komsî-Shumat (në proces);
- Punimet civile për riparime dhe rikonstruksionin e objekteve të nënstacioneve Rrashull dhe Zemblak (përfunduar);
- Punime civile për rikonstruksionin e traktit 110 kV të linjes Fier-Kucovë (përfunduar);
- Rivënia në punë e segmentit kabllor të linjës 110 kV N/St.Tirana 1-N/St Traktora (përfunduar);
- Ndertimi i linjës me dy qarqe 110 kV Fibër-Librazhd dhe traktet e linjave përkatëse në Nënstacionin Fibër e Librazhd (në proces);

Nga shqyrtimi i të dhënave përkatëse rezulton se këto kontrata janë përfunduar në afat.

Vërehet se plani i investimeve për vitin 2021 ka pësuar ndryshime, miratuar me vendime të Këshillit Mbikqyrës³, e cila ka konsistuar në rialokim të fondeve brenda zërave të programit kryesisht në zërin “investime”.

4.1.2.1 Përdorimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i rrjetit të fibrave optike (OPGW) si pjesë e rrjetit të transmetimit, për qëllime komerciale

Sistemi i transmetimit të OST ka në përbërje të tij fibër optike (OPGW). Përdorimi i kësaj teknologjie në zhvillimin e sistemit të transmetimit është bërë sipas standarteve dhe rekomandimeve ndërkombëtare me dy qëllime kryesore:

- Të shërbejë për të bërë mbrojtjen e rrjetit transmetimit ndaj shkarkesave atmosferike.
- Të mundësojë rrugë transporti dhe komunikimi të sigurt dhe të mjaftueshme për vetë OST.

Ky rrjet i fibrave optike (OPGW), është përdorur vetëm nevojave të OST si më lart përmendur, por, përformanca shumë e mirë e bën të aftë të ofrojë shërbime komunikimi edhe për operatorët të tjerë potencialë të informacionit, në të gjithë territorin e Shqipërisë.

Ofrimi nga OST i rrjetit apo shërbimeve të komunikimeve elektronike, nuk rrezikon sigurinë e funksionimit të rrjetit aktual të transmetimit pasi rrjeti i ri është konceptuar i vecantë për routine private/ switching⁴, ku në çdo rast privatësia është e integruar me arkitekturën e sistemit sipas protokollit.

OST do ta ushtrojë këtë aktivitet fillimisht, vetëm në pjesë të caktuara të shtrirjes së infrastrukturës dhe/ose me sasi të limituar të kapaciteteve brenda vendit. Për këtë, OST do të përdorë personelin që ka aktualisht në dispozicion dhe kjo veprimtari nuk do të ketë asnjë kosto të shtuar. Të ardhurat që do të krijohen nga ky aktivitet do të shërbejnë për zhvillimin e mëtejshëm të këtij rrjeti të komunikimeve elektronike. Për këto të ardhura do të krijohet një llogari financiare të ardhurash më vete sipas kërkesave të Ligjit nr. 9918, datë 19.05.2008 “Për Komunikimet elektronike në

³ Shih pikën 4.3.3.1 Programi ekonomik, trajtuar me poshtë.

⁴ Material i siguruar nga Drejtoria e Shërbimeve të Telekomunikacionit

Republikën e Shqipërisë” (neni 23) dhe ligjit nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike” (neni 35).

Në mbështetje të pikës 4, nenit 55 të ligjit nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”, OST i është drejtuar ERE-s me shkresën nr. 5005 prot., date 24.07.2019, për dhënien e opinionit lidhur me përdorimin e infrastrukturës së fibrës optike.

Në përgjigje të saj, ERE me shkresën nr 490/5 prot., date 3.12.2019 ka përcjellë vendimin me nr.194, date 03.12.2019 “Mbi opinionin e ERE-s për kërkesën e OST për dhënien në përdorimin të një pjese të infrastrukturës së Fibrës Optike” në të cilin Bordi është shkrehur për një opinion pozitiv për dhënien e infrastrukturës së fibrës optike për palët e treta, duke patur ne konsideratë si vijon:

- Moscënimin e veprimtarisë së OST lidhur me sigurinë dhe qëndrueshmërinë e sistemit elektroenergjitik përfshirë sigurinë kibernetike;
- Kostot për realizimin e këtij aktiviteti të mbuloheën nga të ardhurat e realizuara nga kjo duke mos ndikuar në tarifën e transmetimit të energjisë elektrike si dhe në kostot e lidhura me këtë shërbim ndaj klientëve fundore;
- Përcjelljen në ERE të studimit të fizibilitetit përfshirë Planin e Biznesit përfundimtar.

MFE në cilësinë e aksionerit të vetëm, me vendim nr. 119, date 6.12.2019, ka miratuar ndryshimet në statutin e OST, duke shtuar në objektin e saj të veprimtarisë: “Zhvillimi dhe funksionimi e shërbimeve të komunikimeve elektronike me shumicë të parashikuara në legjislacionin në fuqi për shërbimet e komunikimeve elektronike në territorin e Republikës së Shqipërisë, si dhe në përputhje me përcaktimet e autorizimeve që jepen nga Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare ku përfshihen:

- *Shërbim për ofrimin e transmetimit të të dhënave, të disponueshme për publikun.*”

Për të garantuar ecurinë e këtij projekti të rëndësishëm, OST, me ndryshimet më të fundit të strukturës organizative ka krijuar Drejtorinë e Shërbimeve të Telekomunikacionit e cila më parë ka qenë e organizuar si sektor.

Përgjatë vitit 2020, janë marrë miratimet si më poshtë:

- OST është pajisur me Autorizimin e Përgjithshëm nga AKEP sipas Çertifikatës së Konfirmimit të Njoftimit Nr. 2020_AP-001051/datë 03.03.2020;
- Me Vendimin të Këshillit Mbikqyrës të OST sh.a. dhe MF, janë miratuar çmimet e shërbimeve kombëtare që OST do të ofrojë, në fushën e komunikimeve elektronike.
- OST ka krijuar një llogari financiare të ardhurash më vete, sipas kërkesave të ligjit nr.9918, datë 19.5.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, neni 23, per ndarjen e llogarive.

OST-ja do të ushtrojë këtë aktivitet fillimisht në pjesë të caktuara të shtrirjes së infrastrukturës aty ku është prezente dhe/ose me sasi të limituar të kapaciteteve brënda vendit.

Në Nëntor të vitit 2020, OST ka nënshkruar një kontratë 2-vjeçare me KESH sh.a. për ofrimin e shërbimeve data për të gjithë hidrocentralet që KESH ka në administrim. Ofrimi i shërbimit ka filluar në muajin Dhjetor 2020 dhe faturimi është bërë në Janar të vitit 2021.

Sa i përket ecurisë gjatë vitit 2021:

Në muajin Dhjetor 2021, OST ka informuar ERE-n mbi ecurinë e dhënies në përdorim të një pjese të infrastrukturës së fibrës optike, duke përmbledhur si më poshtë vijon:

OST sh.a., në kuadër të përmbushjes së detyrimeve për mirëmbajtjen e infrastrukturës kritike gjatë vitit 2021, ka kryer shpenzime operationale mbështetëse në funksion të infrastrukturës, duke shmangur investime të reja në pjesën e telekomunikacionit.

Shërbimet “Linjë me qira” në një pjesë të infrastrukturës së fibrës optike, përfshijnë ofrimin e kapaciteteve transmetuese ndërmjet pikave të ndryshme të rrjetit ose të rrjeteve të ndryshme, pa përfshirë funksionet komutuese të kontrolluara prej përdoruesit të vet.

Dy tipet kryesore të shërbimeve të ofruara nga OST sh.a janë:

- Kapacitete me qira për përdoruesit, të cilat janë kryesisht bizneset dhe institucione të ndryshme publike;
- Kapacitete me qira për ofruesit e shërbimeve publike, të cilat janë operatorët e regjistruar në AKEP, dhe përdorin këtë shërbim për qëllime fitimi tek klienti fundor.

Gjatë vitit 2020-2021, OST sh.a. ka ushtruar aktivitetin e ofrimit të shërbimeve të komunikimeve elektronike, bazuar listës së çmimeve të miratura nga Këshilli Mbikqyrës, me vendimin nr. 1, datë 12.02.2020 dhe të aprovuar nga Asambleja e Përgjithshme e Aksionerëve me vendimin Nr. 53, date 20.5.2020, si më poshtë:

- Kapacitete me qira (transmetim DATA pikë më pikë) mbi SDH;
- Kapacitete me qira (transmetim DATA pikë më pikë) mbi OTN/DWDM.

Nisja e aktivitetit të komunikimeve elektronike gjatë këtij viti ka sjellë rezultate të kënaqshme financiare për OST sh.a., të cilat kanë ndikuar pozitivisht në uljen e kostove të mirëmbajtjes bazuar në planin e biznesit.

Janë nënshkruar kontrata 3 vjeçare me shoqëritë Kurum International sh.a. dhe “Tibo Communications” sh.p.k.

Aktualisht OST ka ende kapacitete të lira për t’u shfrytëzuar, të cilat do të vazhdojnë të jepen me qira nga OST sh.a., në funksion të planit të biznesit të krijuar për këtë qëllim.

Sa i përket Studimit të Fizibilitetit për projektin “Infrastructure Sharing in the western Balkans – Balkans Digital Highway”, ky studim është ende në proces dhe po ndiqet në bashkëpunim me Bankën Botërore.

4.1.3 Akses i Paleve të Treta në sistemin e transmetimit

OST duhet të sigurojë akses të barabartë në sistemin e transmetimit për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit të cilët ne përputhje me kërkesat e vendosura tek Ligji Nr.43/2015 “Për Sektorin e Energjisë elektrike”, i ndryshuar, aktet e tjera ligjore në fuqi si dhe Kodin e Rrjetit të Transmetimit. Në këtë mënyrë realizohet pajtueshmëria me një ndër shtyllat kryesore të Programit të Pajtueshmërisë që është pikërisht shmangia e sjelljeve diskriminuese.

Për sa i takon procedurave për lidhje te reja si dhe statusit të aplikimeve për lidhje me rrjetin e transmetimit, për periudhën Janar-Dhjetor 2021, ka patur një sërë aplikimesh për mundësinë e lidhjes së centraleve prodhuese të energjisë elektrike në zona të ndryshme të sistemit elektroenergjitik, të listuara si më poshtë:

- Centrale të tipit “Gjenerues Hidrik”, 1 aplikim, fuqia totale e kërkuar 21.9 MW, realizuar 1 Marrëveshje Lidhjeje;
- Centrale të tipit “Gjenerues Solar”, 14 aplikime, fuqia totale e kërkuar 1108.2 MWp, realizuar 2 Marrëveshje Lidhjeje;
- Centrale të tipit “Gjenerues Eolik”, 12 aplikime, fuqia totale e kërkuar 426.3 MW, nuk është realizuar asnjë Marrëveshje Lidhjeje;
- Centrale të tipit “Gjenerues Termik” nuk ka pasur aplikim, nuk është realizuar asnjë Marrëveshje Lidhjeje.

Për periudhën Janar-Dhjetor 2021 janë vënë në operim katër burime gjeneruese, centrale hidrike të lidhura në rrjetin e transmetimit 110 kV. Në vijim jepet lista e centraleve të vënë në punë:

- HEC Arsti, lidhur në linjën 110 kV Fierzë-Dardhë;
- HEC-et Dragobia & Ceremi, lidhur në N/Stacionin 110/20 kV B. Curri;
- HEC-et Gjadër, lidhur në N/Stacionin 220/110/10 kV V. Dejës;
- HEC-et Veleshica, lidhur në linjën 110 kV Lapaj-Seta.

Për sa i takon procedurave për lidhje te reja ne rrjetin e transmetimit, për vitin 2021 ka patur një sërë aplikimesh, të paraqitura në tabelën më poshtë:

Raporti i Pajtueshmërisë për vitin 2021

Kërkesa për Lidhje në Rrjetin e Transmetimit – Viti 2021						
Nr	Shoqëria Aplikuese	Emërtimi	Data e Aplikimit	Fuqia e instaluar (MW)	Vlerësimi	Data e Përgjigjes
1	KARAVASTA SOLAR sh.p.k.	Park Voltaik Karavasta	12/01/2021	140 MWp	Miratim në parim	22/01/2021
2	EU GREEN ENERGY sh.p.k.	Park Eolik Qafë-Muzinë	15/01/2021 16/03/2021	69.3	Opinion paraprak	23/03/2021
3	GET GROUP ALBANIA sh.p.k.	Park Eolik Himarë	17/02/2021	3	Drejtuar në OSHEE për shkak të fuqisë	09/04/2021
4	BRD Energy sh.p.k.	Impiant Eolik Karaburun	24/02/2021	10	Opinion paraprak	09/03/2021
5	GMT INVESTMENT sh.p.k.	Impiant Eolik Karaburun	24/02/2021	10	Opinion paraprak	09/03/2021
6	GRS Energy sh.p.k.	Impiant Eolik Karaburun	24/02/2021	10	Opinion paraprak	09/03/2021
7	MGN Energy sh.p.k.	Impiant Eolik Karaburun	24/02/2021	10	Opinion paraprak	09/03/2021
8	ORT INVESTMENT sh.p.k.	Impiant Eolik Karaburun	24/02/2021	10	Opinion paraprak	11/03/2021
9	DRAGOBIA ENERGY sh.p.k.	HEC-et Dragobia & Ceremi	24/02/2021	21.9	Marrëveshje e Lidhjes	19/03/2021
10	BIOPWER GREEN ENERGY sh.p.k.	Parqet Eolik BPGE1 & BPGE2	11/03/2021	234	Miratim në parim	30/03/2021
11	Carinthiawinds Albania sh.p.k.	Park Eolik Vlorë	22/04/2021	30	Opinion paraprak	19/05/2021
12	CONTOUR KITCHENS sh.p.k.	Fabrike e përpunimit të lëndës drusore	18.06.2021	6 MVA	Drejtuar në OSHEE për shkak të fuqisë	16.07.2021
13	GREEN GROUP ALBANIA sh.p.k	Park Eolik Himare	20.04.2021	3	Drejtuar në OSHEE për shkak të fuqisë	22.06.2021
14	CWI Albania sh.a.	Fabrike	11.06.2021	5 MVA	Marrëveshje e Lidhjes	21.09.2021
15	EDIL-AL-IT sh.p.k	Park Fotovoltaik Akërn	09.06.2021	150 MWp	Opinion paraprak	29.07.2021
16	SPV Blue 1 sh.p.k.	Park Fotovoltaik Blue 1	09.07.2021	50	Miratim në parim	21.09.2021
17	SPV Blue 2 sh.p.k.	Park Fotovoltaik Blue 2	09.07.2021	50	Miratim në parim	21.09.2021
18	M&K Energy Trading Co sh.p.k	Park Eolik Lasarë	23.06.2021	3	Opinion paraprak	07.07.2021
19	Dearb Farm sh.p.k.	Kolonja Solar Park	01.07.2021	10 MWp	Opinion paraprak	09.07.2021
20	INFO TELECOM sh.p.k.	Alb-Solar 1	27.07.2021	50 MWp	Miratim në parim	11.08.2021
21	ARSOL ENERGY shpk	ARSOL SOLAR PARK 1	21.10.2021	50 MWp	Opinion paraprak	05.11.2021
22	PREMIUM ENERGY shpk	PREMIUM SOLAR PARK 1	21.10.2021	30 MWp	Opinion paraprak	05.11.2021
23	SHARP ENERGY shpk	SHARP SOLAR PARK 1	21.10.2021	20 MWp	Opinion paraprak	05.11.2021
24	GREENCELLS GMBH	Park Fotovoltaik Seman	04.10.2021	275 MWp	Opinion paraprak	21.10.2021
25	Wind Stream shpk	Park Eolik Gomsiqe	05.11.2021	34	Rivlerësim i pikës së lidhjes	09.12.2021
26	AGA SOLAR shpk	AGA SOLAR PARK	04.11.2021	150 MWp	Opinion paraprak	19.11.2021
27	KATOBETA sh.p.k.	Impiant Fotovoltaik Topojë	26.11.2021	12	Opinion paraprak	21.01.2022

Raporti i Pajtuëshmërisë për vitin 2021

28	NOVA SOLAR SYSTEM shpk	Park Fotovoltaik Sheq-Marinës	14.12.2021	50	Opinion paraprak	06.01.2022
29	InTex shpk	INTEX SOLAR PARK	20.12.2021	28	Opinion paraprak	09.02.2022
30	AG HPOWER&CONSTRUCTION shpk	AG SOLAR PARK	20.12.2021	28	Opinion paraprak	09.02.2022

Sa i përket trajtimit të kërkesave brenda afateve të parashikuara në “Rregulloren e Procedurave për lidhjet e reja dhe modifikimin e lidhjeve ekzistuese me rrjetin e transmetimit, marrëveshjes së operimit në rrjetin e transmetimit ndërmjet OST dhe përdoruesit si dhe marrëveshjes së lidhjes në rrjetin e transmetimit ndërmjet OST sh.a dhe përdoruesit” miratuar me Vendim të Bordit të ERE nr.87, datë 20.04.2018, nga informacioni i vënë në dispozicion, rezulton se:

Në rastet e kërkesave për lidhje që janë trajtuar sipas VKM nr. 822, datë 7.10.2015 “Për miratimin e rregullave dhe procedurave të ndërtimit të kapaciteteve të reja prodhuese të energjisë elektrike, që nuk janë objekt koncesioni” i ndryshuar me VKM nr.718, datë 12.10.2016, OST është shprehur nëpërmjet një opinionit paraprak sikundër parashikon pika 2.a e nenit 10 të VKM-së.

Tarifat e lidhjes në rrjetin e transmetimit janë tarifa fikse siç përcaktohen në “Rregulloren e Procedurave për lidhjet e reja dhe modifikimin e lidhjeve ekzistuese me rrjetin e transmetimit” e miratuar nga Bordi i ERE-s ku përfshihet edhe metodologjia e llogaritjes së kostove dhe marrëveshja standarde e lidhjes, të cilat janë transparente dhe eficiente për të siguruar lidhjen në mënyrë jodiskriminuese të çdo përdoruesi në rrjetin e transmetimit.

Sa i përket problematikës së trajtuar në shkresën nr. 526/1 prot. datë 01.06.2021 të ERE në lidhje me të dhënat mbi numrin e aplikimeve që ka raportuar ZP në raportin e pajtuëshmërisë për vitin 2021 – 23 lidhje, ndërkohë numri i raportuar nga OST në ERE është 18, pas marrjes së informacionit pranë DPZHRRT, rezulton se:

OST ka raportuar në ERE mbi lidhjet e reja në sistemin e transmetimit për vitin 2020, me anë të shkresës nr. 7810/1 prot., datë 24.12.2020, ndërsa raporti i pajtuëshmërisë është dërguar në Mars 2021.

Për shkak të diferencës kohore në raportim, për një pjesë të kërkesave për lidhje të reja, është kthyer pergjigje në muajin Janar 2021, brenda afateve kohore të përcaktuara në rregulloren e “Procedurave për Lidhjet e reja dhe Modifikimin e Lidhjeve ekzistuese me Rrjetin e Transmetimit” dhe më konkretisht ky arsyetim vlen për aplikimet e kryera nga shoqëria “WINDSTREAM” sh.p.k. I njëjti shpjegim vlen dhe për rastin e dhënies së opinionit paraprak për Parkun Fotovoltaik Spitalë të kërkuar nga MIE, e cila është pasqyruar në Raportin e Pajtuëshmërisë për vitin 2020 pas shpalljes së fituesit të tenderit në muajin Mars të vitit 2021.

Gjithashtu, edhe trajtimi i rastit të aplikimeve të ardhura nga shoqëria “Blessed Investment” sh.p.k. është kryer veçmas për secalin central, në përputhje me procedurat e ndjekura nga shoqëria me autoritetin kontraktues MIE.

Ndërsa, aplikimi i bërë nga shoqëria “TAMARA HYDRO ENERGY” sh.p.k. (pasqyruar në Raportin e Pajtuëshmërisë), nuk ishte raportuar në informacionin e dërguar ERE-s në muajin Dhjetor.

4.1.4 Konkurrenca dhe marrëdhëniet komerciale

Ashtu siç përcaktohet në ndarjen A pika 11 të programit të pajtuëshmërisë, detyrim i cili rrjedh nga parashikimet e ligjit të sektorit të energjisë elektrike, OST duhet të sigurojë akses të barabartë në sistemin e transmetimit për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit. OST hyn në marrëdhënie kontraktuale me pjesëmarrësit e tregut të energjisë elektrike, të cilat ndahen në kontrata të rregulluara në bazë të tarifave të miratuara në ERE si dhe në kontrata që lidhen në bazë të procedurave të prokurimit të humbjeve ose ankandeve për alokim të kapaciteteve të transmetimit.

4.1.4.1 Marrëveshjet e rregulluara me pjesëmarrësit e tregut të energjisë

Në përmbushje të këtij detyrimi, Operatori i Tregut bën regjistrimin e të gjithë pjesëmarrësve të tregut në bazë të Rregullores për regjistrim në tregun shqiptar të energjisë elektrike miratuar me Vendim të ERE nr. 160, datë 12.10.2017. Gjatë vitit 2021, në përputhje me aktivitetet e licensuara nga ERE dhe kërkesat përkatëse të paraqitura në Operatorin e Tregut, janë ndjekur procedurat e regjistrimit për 16 shoqëri. Këto shoqëri aktualisht janë me statusin aktiv në treg, për secilin nga rolet e regjistruara.

Gjate vitit 2021, nuk është refuzuar asnjë kërkesë apo aplikim për regjistrimin pranë Operatorit të Tregut.

Pjesëmarrësit e tregut kanë nënshkruar me OST kontratën për shërbimin e transmetimit (kontratë tip) miratuar nga ERE me Vendim nr.23 datë 15.02.2017, ndryshuar me Vendim nr.99 datë 04.07.2017, me një tarifë të përcaktuar për vitin 2019 dhe 2020, të miratuar nga ERE me vendim nr.266, datë 21.12.2018 “Mbi përcaktimin e tarifës së shërbimit të transmetimit të energjisë elektrike nga shoqëria OST sh.a. për vitin 2019” si dhe Vendim nr. 2012, date 15.12.2020 “Mbi lënien në fuqi të vendimit nr. 266, date 21.12.2018”, të dhëna të publikuara edhe në website-in zyrtar të OST. Kjo marrëveshje siguron shërbimin e transmetimit për pjesëmarrësit të tregut në mënyre transparente dhe jo diskriminuese, duke përbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në programin e pajtuëshmërisë.

Në bazë të VKM nr. 244, datë 30.03.2015 “Për Miratimin e kushteve për vendosjen e detyrimit të shërbimit publik, që do të zbatohen ndaj të licënsuarve në sektorin e energjisë elektrike, të cilët ushtrojnë aktivitetin e prodhimit, transmetimit, shpërndarjes dhe furnizimit me energji elektrike” i ndryshuar, si dhe Vendimit nr.194, datë 30.12.2016 të Bordit të Komisionarëve të ERE, OST siguron shërbimet e balancimit nga KESH sh.a. në bazë të kontratës së lidhur ndërmjet palëve, miratuar me vendim të ERE-s nr. 84, datë 31.05.2019 që ka detyrimin të miratojë kontrata tip ose kushtet e përgjithshme të kontratave për shërbimet e rregulluara që ofrohen nga pjesëmarrësit e tregut të ngarkuar me detyrimin e shërbimit publik (neni neni 20 pika e ligjit për sektorin e energjisë).

4.1.4.2 Marrëveshjet nga prokurimi i humbjeve

Referuar ligjit për sektorin e energjisë, rregullave të përkohshme të tregut, rregullave të përkohshme të balancimit si dhe akteve të tjera rregullatore, OST prokuron energjinë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit, si dhe për rezervën e energjisë dhe shërbimet e tjera ndihmëse, të kërkuara për operimin e sigurt të sistemit, bazuar në parimet e transparencës, mosdiskriminimit, rregullave të tregut dhe kostos minimale.

Prokurimi i energjisë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit realizohet online nëpërmjet platformës DAMAS, në bazë rregullores për procedurat e blerjes së energjisë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetet e shpërndarjes dhe të transmetimit dhe për blerjen dhe shitjen e energjisë elektrike për të siguruar përmbushjen e detyrimeve të shërbimit publik, miratuar me vendim të Bordit të ERE nr. 103, datë 23.06.2016 ndryshuar me vendim nr. 137, date 06.09.2019, ku përcaktohen në mënyrë të detajuar rregullat mbi procedurën e prokurimit, kriteret, informacioni që u vihet në dispozicion pjesëmarrësve dhe të dhënat që publikohen nëpërmjet platformës online. Në përfundim të procesit të prokurimit lidhet kontrata me subjektin fitues siç përcakton rregullorja e lartpërmendur, duke u bazuar në Kodin Civil dhe legjislacionin që rregullon fushën e energjisë elektrike. Gjate vitit 2021 janë lidhur kontrata me 7 subjekte.

Nga verifikimi i faqes online të OST rezulton që është pasqyruar i gjithë informacioni i duhur për procesin e prokurimit të humbjeve, aksesit në platformën online si dhe rezultatet e dala nga Prokurimi, duke ju përmbajtur kërkesave të përcaktuara në pikat 25 dhe 35 të Programit të Pajtueshmërisë.

4.1.4.3 Marrëveshjet nga ankandet mbi alokimin e kapaciteteve

OST si Operator i Sistemit të Transmetimit në Republikën e Shqipërisë, është i ngarkuar të përcaktojë vlerat e kapacitetit transmetues ndërkufitar dhe rakordimin e tyre me TSO-të fqinje në përputhje me kriteret e përcaktuar nga ENTSO-E (Rrjeti Europian i Operatorëve të Transmetimit të Energjisë Elektrike).

Në përputhje me kërkesat e Rregullores (KE) 714/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit “Mbi kushtet për hyrjen në rrjet për shkëmbimet ndërkufitare të energjisë elektrike” dhe Traktatit të Komunitetit të Energjisë, Zyra Rajonale e Alokimit të Kapaciteteve “SEE CAO” realizon procedurat e ankandave për alokimin e kapaciteteve të interkonjeksionit në të dyja drejtimet, ndërmjet Zonave të Kontrollit të OST-ve Pjesëmarrëse të Europës Juglindore, ku OST merr pjesë si bashkëpronare me vota të barabarta. Nëpërmjet ankandave të zhvilluara në këtë zyrë, bëhet alokimi i kapaciteteve ndërkufitare në të dy drejtimet, për kufirin AL-Greqi dhe AL-Mal i Zi, në bazë të “Rregullave të Harmonizuara të alokimit të kapaciteteve të interkonjeksionit për vitin 2018 për Zyren e Koordinimit të Ankandave të Kapacitetit të Interkonjeksionit në Europën Juglindore SEE CAO” miratuar me vendim të ERE nr. 154, datë 28.09.2017.

Duke qenë se Kosova nuk është njohur akoma si Bllok më vete nga ana e ENTSO-e, deri në 15 Dhjetor 2021, ankandet për alokimin e kapaciteteve të interkonjeksionit për kufirin AL-KS janë kryer nga OST nëpërmjet platformës elektronike online DAMAS, në bazë të “Rregullave për

alokimin e kapaciteteve” të miratuara me vendim të ERE nr. 140, datë 22.11.2013, të ndryshuar me Vendimet nr. 61, datë 07.07.2014, nr. 76, datë 26.05.2017 dhe nr.200, date 03.09.2018.

Këto Rregulla specifikojnë procedurat dhe kriteret e ankandit për alokimin e kapaciteteve disponibël ndërkufitar, në të dy drejtimet import/eksport, ndërmjet zonës së kontrollit të OST sh.a dhe Operatorëve të Sistemit të Transmetimit të vendeve fqinje, përcaktojnë kërkesat që pjesëmarrësit e tregut duhet të permbushin për të marrë pjesë në ankandet Vjetore, Mujore dhe Alokimin Ditor, procedurat e zhvillimit të ankandit, dhënien e të drejtës së transmetimit fizik, kushtet për akses në tregun sekondar të së drejtës së transmetimit fizik dhe shfrytëzimin e të drejtës së transmetimit fizik.

Në datë 29 Shtator 2020 u mbajt takimi i radhës i RGCE Plenare të Europës Kontinentale, në ENTSO-E, ku Operatorët e Transmetimit u shprehën mbi aprovimin për njohjen e zonës së kontrollit të Operatorit të Transmetimit të Kosovës (KOSTT), dhe qëllimin për t’u bashkuar me OST sh.a. në një bllok kontrolli.

Me hyrjen në fuqi të Marrëveshjes së lidhjes së KOSTT me ENTSO-E, Kosova njihet si zonë kontrolli e pavarur, ku në bashkëpunim me Operatorin e Sistemit të Transmetimit - OST sh.a. dhe bazuar në marrëveshjen për krijimin e bllokut të kontrollit Shqipëri-Kosovë, do të operojnë brenda këtij blloku, në përputhje me rregullat e ENTSO-E. Me njohjen e KOSTT si zonë kontrolli, të gjithë proceset ndërkufitare do të zhvillohen me kufirin OST-KOSTT.

Në vazhdimësi të këtyre hapave, KOSTT ka njoftuar SEE CAO-n mbi vendimin e RGCE për hyrjen në fuqi të marrëveshjes së lidhjes së KOSTT me ENTSO-E dhe qëllimin e KOSTT për të firmosur marrëveshjen e shërbimeve me SEE CAO për vitin 2021.

SEE CAO ka përgatitur ndryshimet përkatëse të Rregullave të Harmonizuara të Alokimit të kapaciteteve të interkonjeksionit të SEE CAO, me qëllim aplikimin e tyre në kushtet e përfshirjes edhe të KOSTT si përfituese e shërbimeve të SEECAO. OST ka përcjellë në ERE për miratim “Rregullat e Harmonizuara të Alokimit të SEE CAO, për kufijtë Shqipëri – Greqi, Shqipëri – Mal i Zi dhe Shqipëri – Kosovë, të cilat do të hyjnë në fuqi dhe do të bëhen të aplikueshme që nga data 1 Janar 2021”, miratuar me vendim të ERE-s nr. 197, date 26.11.2020.

Ky proces monitorohet nga ERE, sipas përcaktimeve të rregullave të lartpërmendura. OST e konkretisht Drejtoria e Shërbimeve të Tregut gjatë vitit 2021 ka dërguar informacion periodik çdo 3 muaj, në rrugë elektronike mbi procedurat e ankandëve të zhvilluara nga OST.

Nga monitorimi i kryer, rezulton se në faqen zyrtare të OST është publikuar i gjithë informacioni mbi ankandet për alokimin e kapaciteteve sipas përcaktimeve të pikës 9 të rregullave për alokimin e kapaciteteve.

Gjithashtu, konstatohet se ky proces i kryer nga OST, i ka ofruar shërbimin të gjithë pjesëmarrësve të tregut të energjisë elektrike, me të njëjtat terma dhe kushte dhe në mënyrë jodiskriminuese.

4.1.4.4 Marrëdhënia me palët përgjegjëse për balancim

Në bazë të Rregullave të Përkohshme të Tregut miratuar me Vendim të ERE nr. 139 të datës 15.08.2016, OST kryen kompensimet e ndërsjellta ndërmjet palëve për disbalancat e krijuara në sistem. Pjesëmarrësit e tregut të regjistruar në OST duhet të nënshkruajnë formularin perkates⁵ në mënyrë që të bëhen palë përgjegjëse balancimi sipas Rregullave të Përkohshme të mekanizmit balancues, miratuar me vendim të ERE nr.193, datë 24.11.2017, ku përcaktohen të drejtat dhe përgjegjësitë e ofruesve të shërbimeve balancuese, mekanizmin për përcaktimin e çmimit për shërbimet balancuese të shfrytëzuara nga Operatori i Sistemit Transmetues, mekanizmin për përcaktimin e çmimeve të disbalancave, kompensimin financiar të disbalancave të palëve përgjegjëse për balancim dhe çështje të tjera që lidhen me operimin e tregut sipas kërkesave që dalin nga Ligji nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike” i ndryshuar.

Krijimi i tregut të balancimit:

Krijimi dhe vënia në funksionim e Tregut të Balancimit të energjisë elektrike, në kohë reale për Shqipërinë (ABM) është një hap i rëndësishëm për sektorin elektroenergjistik në vend, në përputhje me detyrimet e Shqipërisë përballë Traktatit të Komunitetit të Energjisë si dhe Memorandumin e Mirëkuptimit – WB6 MoU (i nënshkruar midis Operatorëve të Sistemit të Transmetimit, Autoriteteve Rregullatorë Kombëtare në fushën e energjisë, Bursave të Energjisë (PX) dhe Ministrive përgjegjëse për energjinë të shteteve përkatëse të Ballkanit Perëndimor si pjesë e procesit "WB6" të drejtuar nga Sekretariati i Komunitetit të Energjisë.

ERE me Vendim Nr. 106, datë, 02.07.2020 “Mbi miratimin e Rregullave të Tregut Shqiptar të Balancimit të Energjisë Elektrike” ka miratuar këto rregulla, të cilat do të zbatoheshin nga pjesëtarët e tregut të energjisë elektrike pa efekte financiare deri në datën 31.12.2020, datë e cila u shty me Vendimin e ERE nr. 275, datë 28.12.2020”, sipas të cilit Tregu Shqiptar i Balancimit, do të ishte funksional më datën 1 Prill 2021.

Mbi zbatimin e marrëveshjes për shlyerjen financiare të devijimeve ndërkufitare:

Në vijim të përmbushjes së detyrimeve që OST sh.a. ka si palë e ENTSO-E, OST si operatori në qendër të mekanizmit balancues, përgjegjëse për ruajtjen e balancës së sistemit elektroenergjistik, është gjithashtu përgjegjëse për shkëmbimin ose ndarjen e shërbimeve të balancimit me operatorët e sistemit të transmetimit të shteteve fqinj.

Në zbatim të Marrëveshjes FSKAR për shlyerjen financiare të devijimeve ndërkufitare, të nënshkruar nga të gjitha TSO-të e zonës sinkrone Europiane dhe vendimit të ENTSO-E, OST ka filluar implementimin e saj prej datës 1 Qershor 2021, ku kompensimi i devijimeve të paqëllimshme ndërkufitare, nuk do të bëhet më tej në natyrë, por palët (TSO-të) do të kompensojnë njëra-tjetrën financiarisht.

⁵ Sipas Aneksit A1 të Rregullave të Përkohshme të Mekanizmit Balancues

Përsa më sipër, janë njoftuar gjithë pjesëmarrësit e tregut se duhet të deklarojnë skedulim të balancuar duke patur parasysh faktin që janë financiarisht përgjegjëse për disbalancat kundrejt OST, sikurse rrjedhimisht OST është financiarisht përgjegjëse për devijimet në interkonjeksion kundrejt zonës sikrone.⁶

Nga monitorimi rezulton se marrëdhënia e OST me palët përgjegjëse për balancim, rregullohet mbi baza transparence dhe mosdiskriminimi. Gjithë informacioni i nevojshëm mbi këtë proces është i publikuar në website-in e OST.

4.2 Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar

Referuar pikës 28 të Programit të Pajtuëshmërisë, OST duhet të sigurojë konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar të siguruar nga OST gjatë aktiviteteve funksionale dhe/ose komerciale dhe duhet të marrë të gjitha masat e arsyeshme dhe të nevojshme për të shmangur shpërndarjen diskriminuese të informacionit të ndjeshëm tregtar në lidhje me aktivitetet të cilat përbajnë vlera tregtare për persona të tjerë.

Për të verifikuar përmbushjen e këtij detyrimi, është kërkuar informacion mbi sistemet e teknologjisë së informacionit që OST ka në administrim, të dhënat që hidhen në këto sisteme si dhe të dhënat që merren nga palët e treta nëpërmjet këtyre sistemeve.

4.2.1 Sistemet e Teknologjisë së Informacionit

Një nga funksionet kyçe të Operatorit të Sistemit të Transmetimit është të zhvillojë sistemin e transmetimit në përputhje me kërkesat afatgjata të furnizimit të vendit me energji elektrike si dhe të koordinojë zhvillimin e rrjetit si brenda vendit ashtu dhe me fqinjët. Programet dhe sistemet kompjuterike të cilat shërbejnë për komandimin apo monitorimin e rrjetit elektrik zënë një vend të vecantë dhe janë në fokus të vazhdueshëm përsa i përket sigurisë së tyre apo përditësimeve që nevojiten. Gjithashtu OST zotëron një rrjet të brendshëm të transmetimit të të dhënave i cili përbëhet nga kabla OPGW të pajisur me fibra optike për lidhjet midis nënstacioneve dhe nga kabla LAN për rrjetet lokale të njërive apo nënstacioneve të OST.

OST ka në pronësi dhe përdor disa sisteme kompjuterike të cilat shërbejnë për menaxhimin e rrjetit energjistik brenda vendit si dhe në linjat e interkonjeksionit. Gjithashtu OST zotëron edhe sisteme të cilat shërbejnë për shkëmbimin e informacionit me të tretët siç janë ENTSO-E, KESH sh.a., Operatorët e ndryshme privat apo shtetëror, Hec-e apo nënstacione.

Sistemi SCADA/EMS (Qendra Kombëtare e Kontrollit)

Sistemi SCADA/EMS (Sistemi i Kontrollit dhe Grumbullimit të të Dhënave/Sistemi i Menaxhimit të Energjisë) shërben për operimin e sistemit energjetik. Ky sistemi përveç se është një zgjidhje efikase për operimin e sistemit është gjithashtu një sistem informatik i cili i siguron OST-së, si vendimmarrës në lidhje me funksionimin e sistemit të transmetimit, informacione të besueshme mbi proceset, duke u mundësuar kështu operatorëve të menaxhojnë sistemin e energjisë në një

⁶ Informacion i marre pranë Drejtorise se Sherbimeve te Tregut

mënyrë optimale. Platforma e tij e hapur dhe e gjithanshme lejon integrim të lehtë të sistemeve të tjera informative të shërbimeve duke ruajtur nivele të larta të sigurisë së IT. Aplikacionet e sistemit SCADA/EMS mund të përshtaten për kontroll dhe analizë në kohë reale si dhe për qëllime optimizimi dhe planifikimi. Në Sistemin kryesor SCADA të OST monitorohen në kohë reale të gjitha të dhënat që operohen nga n/stacionet 220/400 kV dhe n/stacionet më të rëndësishme 110 kV. Stacioni kryesor i Sistemit SCADA / EMS është instaluar në ambientet e QDK, OST. Për të garantuar nivelin më të lartë të disponueshmërisë dhe besueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në drejtim të infrastrukturës Hardware dhe Software.

Sistemi Emergjent i Kontrollit (ECC)

Sistemi ECC operon në konsistencë me Qendrën ekzistuese Kombëtare të Kontrollit (QDK), e implementuar në një nga nënstationet e OST. Implementimi i një sistemi Emergjent Kontrolli ka ardhur si pasojë e zbatimit të direktivave të ENTSO-E mbi garantimin e vazhdueshmërisë së proceseve për OST-në, e cila duhet të ketë në dispozicion në çdo kohë dhe pa ndërprerje vëzhgueshmërinë e Rrjetit të Transmetimit edhe në rastet e dështimit të sistemit kryesor për arsye të ndryshme. Sistemi ECC punon në mënyrë të pavarur nga sistemi SCADA/EMS i QDS, por përdor të njëjtat burime të të dhënave dhe të njëjtin rrjet telekomunikacioni.

Electronic Highway

OST, në zbatim të direktivave kryerose të ENTSO-E, ka implementuar edhe nyjen e komunikimit për realizimin e shërbimeve të cilat shfrytëzojnë rrjetin e Electronic Highway. OST është pjesë zyrtare e Electronic Highway. Kjo nyje ndodhet në Qendrën Kombëtare të Kontrollit, në objektet e OST. Për garantimin e nivelit më të lartë të besueshmërisë dhe disponueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në infrastrukturë. Në kuadër të këtij projekti, OST shkëmben të dhëna në kohë reale me IPTO, CGES, ENTSO-E, nëpërmjet një rrjeti të dedikuar e të sigurtë, sipas të gjithë rekomandimeve të ENTSO-E. OST ka implementuar edhe shërbimet e tjera të kërkuara nga ENTSO-E për të cilat EH është vetëm mjet transmetues i tillë si sistemi EAS.

ENTSO-E Awareness System (EAS)

EAS është një platformë e centralizuar e cila ju lejon Operatorëve të Sistemit të Transmetimit të shkëmbejnë të dhëna në kohë reale. EAS është një platformë informuese e cila ju pasqyron OST-ve partnere një pamje globale dhe në kohë reale të rrjetit evropian të transmetimit. Operimi i kësaj platforme është shumë i dobishëm në rastet e një avarie apo situatë kritike në rrjet, pasi informacioni i paraqitur ju jep mundësinë operatorëve për të identifikuar origjinën e problemit, për të realizuar një vlerësim më të mirë të kushteve dhe arsyeve që dërguan në këtë situatë dhe mund të ndihmojë në zgjidhjen e problemit. Përveç dërgimit në mënyrë automatike të të dhënave kryesore të sistemit tonë, operatorët raportojnë çdo ngjarje e cila ndikon në ndryshimin e gjëndjes së sistemit duke ndryshuar treguesin e gjëndjes së sistemit dhe duke paqsyruar arsyen e ndryshimit të gjëndjes së sistemit. Çdo operim në këtë sistem realizohet bazuar në dokumentin e Kodit të Rrjetit (si Udhëzues i Operimit të Sistemit).

Sistemet Lokale SCADA

Sistemet SCADA lokale shërbejnë si nyje periferike për marrjen e të dhënave dhe transmetimin e tyre drejt qendrave të kontrollit si dhe për automatizimin e proceseve që kryhen nëpër n/ST në pronësi të OST-së. Të dhënat ndërmjet sistemeve SCADA/EMS, SCADA/ECC dhe nyjeve periferike transmetohen duke përdorur një protokoll të caktuar duke shfrytëzuar rrjetin e Telekomunikacionit të OST sh.a. Këto sisteme ndërveprojnë me të dy qendra të kontrollit në distance në të njëjtën kohë. Sistemet lokale SCADA janë plotësisht redundante. Për të siguruar funksionimin normal të sistemit edhe në rastet kur një nga elementet dështon, këto sisteme sigurojnë mbështetje në nivel serverash dhe posteve të punës Scada për operatorët.

Platforma e Operimit të Tregut

OST është e detyruar të sigurojë transmetim të sigurt dhe të besueshëm të energjisë, kontroll efikas të sistemit energjetik të ndërlidhur me sistemet e energjisë të vendeve të tjera, zhvillim optimal dhe të qëndrueshëm të sistemit të transmetimit që synon përmbushjen e nevojave të klientëve dhe të gjithë shoqërisë, sigurimin e funksionimit dhe zhvillimit të tregut shqiptar të energjisë elektrike si dhe integrimin e tij në tregun rajonal dhe europian të brendshëm të energjisë elektrike.

Për të përmbushur të gjitha kërkesat e sipërpërmendura, OST sh.a. ka implementuar Platformën DAMAS nga Unicorn. Kjo platformë ofron zgjidhje të automatizuara për të trajtuar proceset që OST sh.a. duhet të përmbushë në mënyrë që të jetë në pajtim me standardet. Platforma DAMAS është e organizuar në trajtë modulare, ku modulet janë të ndërlidhur mes tyre dhe kryejnë këto funksione:

- Alokimi i kapacitetit nderkufitar.
- Accounting dhe Settlement duke kryer përlllogaritjen e flukseve në pikat e interkonjeksionit të cilat vijnë nga sistemi i matjes online.
- Skedulimi nderkufitar duke analizuar zonën ku do të veproj çdo partner si dhe marrjen e informacionit për procesin e Day-Ahead apo Intraday, si dhe Skedulimi i brendshëm.
- Mekanizmi i balancimit.
- Ankandin e Sherbimeve Ndihmëse.
- Menaxhimi i të dhënave të energjisë.
- Njoftimi i Kontratave.

Platforma e Transparencës së ENTSO-E

Infrastruktura e platformës DAMAS është e implementuar në Ambientet e OST. Për garantimin e nivelit më të lartë të besueshmërisë dhe disponueshmërisë, sistemi është plotësisht redundante në infrastrukture. Sistemi DAMAS mund të aksesohet nga jashtë OST nga çdo tregtar apo palë balancuese i cili është i pajisur paraprakisht me një emër përdoruesi dhe fjalëkalim duke garantuar nivel të lartë sigurie mbi integritetin e të dhënave që hidhen në këto platforme.

Platforma e Sistemit të Matjes

Platforma e sistemit të matjes është e përbërë nga platforma kryesore e menaxhimit të energjisë elektrike dhe nga platforma mbështetëse (Backup). Të dy platformat janë në lidhje paralele funksionimi.

Sistemi i komunikimit ndërmjet platformave dhe pikave të matjes (matesit kryesor dhe kontrollues) realizohet nëpërmjet rrjetit GSM të ofruara nga Vodafone Albania dhe Telekom Albania, rrjetit GPRS të ofruara nga kompanitë celulare ALBtelekom dhe Telekom Albania duke përdorur komunikimin IPsec VPN dhe TCP nëpërmjet OPGW të Rrjetit të Telekomunikacionit të OST.

Për të garantuar nivelin më të lartë të disponueshmërisë dhe besueshmërisë, sistemi është i mbyllur nga rrjeti i jashtëm dhe i lejueshëm vetëm nga adresa IP të dedikuara. Gjithashtu është i ndërtuar me mbrojtje nga Firewall dhe Antivirus të licensuar dhe rinovuara sipas afateve në kohë.

Platforma e sistemit të matjes është në komunikim të dedikuar me platformën e menaxhimit të Operatorit të Tregut "DAMAS". Platforma e sistemit të matjes transmeton të dhëna nëpërmjet protokollit FTP në format CVS ose xml, ose nëpërmjet ndërfaqes Web për marrjen e të dhënave nga operatori i tregut. Nëpërmjet këtij procesi realizohet leximi dhe dërgimi automatik i të dhënave të energjisë elektrike nga linjat e interkonjeksionit në platformën e ENTSO-E.

Platforma e sistemit të matjes mundëson komunikim me sistemet SCADA dhe MiniSCADA me ndërfaqen e Portës së të Dhënave SCADA (gjendja aktuale jo i lidhur).

Gjenerimi i të dhënave të platformës së Menaxhimit të Energjisë Elektrike realizohet nëpërmjet ndërfaqes Web e cila lejon dhe kufizon aksesin bazuar në adresat IP si nga brenda ashtu dhe nga jashtë rrjetit.

Aksesimi i të dhënave në ndërfaqen Web është i menaxhueshëm nga Administratori i rrjetit sipas kërkesave të përdoruesve të brendshëm të OST të autorizuar më parë.

Sistemi Oracle EBS

Ky sistem përdoret për përpunimin e të gjitha të dhënave financiare të OST sh.a. duke menaxhuar në këtë mënyrë faturat dhe pagesat. Sistemi në fjalë gjithashtu është i integruar me sistemin e burimeve njerëzore i cili shërben për menaxhimin e punonjësve të kompanisë. Në këtë sistem gjithashtu ruhet dhe dokumentacioni i OST në mënyrë elektronike.

Sistemi PSSE

Ky sistem përdoret për krijimin e modeleve të rrjetit sipas formateve të kërkuara nga ENTSO-E.

Sistemi ODMS

Ky sistem është krijuar nga ENTSO-E dhe shërben për shkëmbimin e modeleve të rrjetit midis TSO-ve pjesë e saj. OST sh.a. i kalon modelet e rrjetit në sistemin ODMS dhe më pas i dërgon drejt ENTSO-E.

Sistemi Antivirusit Check Point

Ky sistem antivirusi është i instaluar në çdo kompjuter apo server të OST sh.a. dhe kryen mbrojtjen e pajisjeve elektronike nga viruse të ndryshëm. Ky sistem është i pajisur me një sistem monitorimi qendror në mënyrë që të mundësojë menaxhimin më të thjeshtë të kompjuterëve si dhe të rrjetit.

Sistemi WebProxy

Ky sistem monitoron të gjithë trafikun e internetit të krijuar nga përdoruesit apo pajisjet e OST sh.a. dhe kryen bllokimin e faqeve të padëshiruara apo të faqeve që përmbajnë viruse. Ky sistem është i pajisur me një sistem monitorimi qendror në mënyrë që të mundësojë menaxhimin më të thjeshtë të kompjuterëve si dhe të rrjetit.

Sistemi i mbrojtjes së email-eve

Ky sistem monitoron gjithë trafikun e email-eve që vijnë drejt OST sh.a. duke i analizuar ata dhe duke bërë kategorizimin e tyre. Ky sistem krye mbrojtjen e përdoruesve të email-it nga email-e të tipit SPAM.

OPDE (Operational Planning Data environment)

OPDE është një platforme në të cilën përcaktohen kërkesat minimale të Planifikimit Operativ me qëllim sigurimin e proceseve koherente dhe të koordinuara të planifikimit operativ të Zonave të Sinkronizuara të zbatueshme për të gjithë përdoruesit e rrjetit me rëndësi specifike si dhe të gjithë Operatorët e Sistemit të Transmetimit.

Protokollet dhe çertifikatat për standartet e sigurisë ofrohen nga ENTSO-E dhe konfigurohen nga administratorët e sistemit në server të veçantë në ambientet e OST.

SharePoint

SharePoint është një platformë aplikative në web, e përqendruar dhe e mbrojtur, që i ofron shoqërisë mbështetje për menaxhimin e të dhënave, përmbajtjeve dhe dokumentave në mënyrë të thjeshtë dhe të sigurt, duke përmirësuar procesin e punës. Microsoft SharePoint lejon krijimin e website-ve si dhe menaxhimin e portaleve intranet dhe extranet. Sigurinë e huazon drejtperdrejt nga Active Directory, për sa i përket autentifikimit të userave.

Sistemi JPuna

është një sistem i cili kryen këto funksione:

- Kontrolli dhe monitorimi i punëve në terren
- Administrimi i remonteve
- Evidentimi i Defekteve
- Evidentimi i Aseteve
- Rregjister dhe historik i defekteve
- Njoftim stafi për remonte të planifikuara
- Menaxhimi i burimeve njerezore dhe Vleresim efektiv të punonjësve në njësitë operative.
- Aksesimi i Sistemit JPuna realizohet si në rrjetin e OST dhe jashtë saj.

Phasor Measuring Unit - Wide Area Monitoring System

OST gjate vitit 2019, krahas sistemeve teknologjike ekzistuese ne operim, ka implementuar sistemin e Analizimit të Rrjetit nëpërmjet PMU-WAMS (Phasor Measuring Unit - Wide Area Monitoring System). WAMS është një sistem i përbërë nga disa elementë të cilat monitorojnë parametra të ndryshëm të sistemit elektroenergjitik, në kohë reale. Sistemi WAMS është në shfrytëzim vetëm për OST, duke mos ofruar të dhëna në mënyrë direkte për palët e treta.

Të dhënat e siguruar në një qendër kontrolli nga një rrjet WAMS janë të ngjashme me të dhënat e siguruar nga SCADA. Disponueshmëria dhe integriteti i të dhënave janë objektivat kryesore të sigurisë. Matja e tensionit dhe rrymave me njësi matëse fazorësh (PMU) japin mundësi të reja në përpunimin e të dhënave dhe rritjen e dinamikës së sistemit. Qëllimi kryesor i përdorimit është monitorimi i vazhdueshëm i parametrave dinamike të sistemit energjetik për dy role të përdoruesit: operatori i rrjetit dhe analisti i sistemit.

Software i Monitorimit të Sistemit (SIGUARD) merr të dhënat nga PMU-të të cilat janë instaluar në linjat e lartpërmendura dhe komunikon me programin SIGUARD nëpërmjet një sistemi të përshtatshëm të komunikimit.

Softweri WAMS ofron të gjitha funksionet si:

- Përqendrimi i të dhënave
- Ruajtja e të dhënave
- Rikthimin e të dhënave
- Përpunimin e të dhënave
- Analiza e të dhënave të transmetimit
- Shfaqja e të dhënave

4.2.2 Siguria e sistemeve të informacionit

Nga informacioni i siguruar pranë Drejtorisë së Sherbimeve të Teknologjisë së Informacionit dhe Drejtorisë së Sherbimeve të Automatizuara të Rrjetit rezulton se janë marrë një sërë masash për të rritur sigurinë e informacionit dhe të sistemeve dhe konkretisht:

- Metodologjia e përdorur për të identifikuar dhe menaxhuar pikat e dobëta të sistemeve të informacionit

Metodologjia e përdorur për të identifikuar pikat e dobëta të sistemeve në shfrytëzim është duke monitoruar më mënyrë të vazhdueshme aktivitetet që përbëjnë risk. Këto aktivitete identifikohen në bazë të procedurave të standartizuara të riskut, identifikim i cili kryhet çdo 6-muaj. Në zbatim të rekomandimeve nga Drejtorisë së Riskut, për çdo incident raportohet sipas procedurave më poshtë:

- PRO-RISK-001 Procedura e Raportimit të Ngjarjeve me Risk Operacional - V.1.0 signed;
- PRO/6.1, 8.2 & 8.3 Procedura për vlerësimin e rrezikut.

Për çdo incident të mundshëm realizohen analizat e nevojshme teknike, mbi të cilat merren masat e duhura.

- Software për të monitoruar dhe parandaluar rreziqet gjatë navigimit në internet, përdorimit të postës elektronike si dhe mbrojtjen e sistemeve nga viruset
 - DSHTI, për t'i ofruar shërbim interneti të gjithë punonjësve të OST sh.a në mënyrë sa më të sigurt dhe cilësore, ka në përdorim një sistem *Internet Proxy* i cili monitoron dhe analizon të gjithë trafikun e internetit në OST sh.a. Ky sistem është i aftë të realizojë bllokimin automatik të faqeve të padëshiruara apo faqeve web të cilat përmbajnë viruse si dhe lajmërimin automatik të administratorit të sitemit lidhur me rreziqet e mundshme. Sistemi menaxhohet nga një konsolle qendrore monitorimi/menaxhimi nga ku bëhet raportimi i të gjithë aktivitetit të zhvilluar gjatë navigimit në internet nga çdo përdorues.
 - Sistemi i menaxhimit të postës elektronike *email* në OST sh.a. menaxhohet në dy servera *microsoft exchange server 2016* të lidhur ne cluster. Për të rritur parandalimin dhe monitorimin ndaj email-eve keqdashëse të gjitha email-et filtrohen nga një sistem i cili është i aftë të monitorojë, parandalojë dhe analizojë të gjitha email-et e dyshimta duke mos lejuar kalimin e tyre deri në përdoruesit e postës elektronike të OST sh.a.
 - Gjatë vitit 2020 është implementuar një sistem i ri për të rritur sigurinë si nga brenda ashtu dhe nga jashtë rrjetit “Next gen firewall” me funksion “ips/ids”.
 - Gjatë vitit 2020 është prokuruar (Security checkup) për rrjetin e plaformës së matjes Online (Monitorimit). Ky proces ka dhënë një pasqyrë reale dhe të detajuar se çfarë rreziqesh ka aktualisht që qarkullojnë në rrjet, çfarë kercënimesh ka ose çfarë mund të ketë në të ardhmen. Konkretisht:
- Raport për aplikimet (Anonymizer): Ky raport shpreh top aplikacionet me rrezik të lartë si dhe top përdoruesit e tyre.
- Raport për sigurinë e rrjetit (Network Security): Ky raport evidenton sulme të pa ndaluara që kanë prekur sistemet dhe përdoruesit e OST. Në raport do të tregohen top aplikimet me rrezik të lartë dhe top makinat me rrezik të lartë. Një shembull i sulmit mund të jetë infektimi me BOT ku sulmuesi merr në kontroll makinën dhe e përdor për interesat e tij.
- Raport i detajuar (Security Checkup): Ky raport jep në detaje informacion mbi aplikacionet me rrezik, trafikun në akseset të ndaluara, rrjedhje të dhënash, makinat e infektuara, mënyrat e sulmeve të përdorur.
 - Gjatë vitit 2020 është prokuruar kontrata me objekt “Vlerësim i Përgjithshëm mbi Sigurinë Kibernetike dhe kryerjen e Testimeve mbi Infrastrukturën dhe Platformave Teknologjike”. Ky vlerësim do të japë në detaje situatën aktuale të çdo platforme

teknologjike në OST sh.a. si dhe strategjinë për 3 vitet e ardhshme se çfarë duhet bërë për përmirësimin e saj. Ky projekt ka filluar zbatimin në Janar 2021.

- Dhomat e Server-ave dhe ambientet teknologjike janë një komponent kritik i infrastrukturës së teknologjisë së informacionit në OST. Për të realizuar një monitorim të parametrave të temperaturës, lagështisë dhe prezencës së ujit në dhomat teknologjike ku janë të vendosura servera, gjatë vitit 2019 është implementuar një sistem monitorimi dhe lajmërimi nëse ka luhatje të vlerave normale të kushteve ambientale brenda dhomave teknologjike.
- Rrjetat fizike të cilët shërbejnë për të transmetuar të dhëna shumë të rëndësishme sic janë të dhënat SCADA apo ato të matjes, janë tërësisht të ndara nga rrjeti LAN i përdoruesve të OST duke siguruar në këtë mënyrë një siguri të lartë fizike dhe softwerike të këtyre sistemeve;
- Sistemet SCADA nuk janë të ekspozuara në internet. Transmetimi i informacioneve nga nyjet periferike në drejtim të sistemeve SCADA realizohet nëpërmjet rrjetit të brendshëm të telekomunikacionit i cili është në pronësi të OST dhe përbëhet nga fibra optike. Profilet e përdoruesve janë të mirëpërcaktuar sipas roleve që duhet të kryejnë në system;
- Sistemi SCADA/EMS shfrytëzon software dhe pajisje firewall të certifikuar nga prodhuesit, nëpërmjet të cilave bëhet përditesimi i politikave të sigurisë, monitorim proaktiv të shkëmbimit të të dhënave në rrjetin SCADA si dhe marrje masa vlerësuese dhe parandaluese për rritjen e sigurisë të këtyre sistemeve. Gjithashtu përdoren dhe Software të licensuar të posacem të cilët kryejnë masa parandaluese dhe bllokuese mbi viruset e infiltruar në këto sisteme;
- Pajisjet e vecanta të përdorura nga sistemi SCADA janë Firewall të dedikuar dhe redundant ndërmejt njëri tjetrit, Servera të cilët autorizojnë aksesin në këto sisteme dhe antiviruset të licensuar.

OST nëpërmjet Drejtorisë së Shërbimeve TI dhe DSHARR kryen vazhdimisht vëzhgime përse i përket problemeve që lindin në sistemet kompjuterike apo rrjetin WAN/LAN në menaxhim të saj. Gjithashtu, DTI nëpërmjet sektorëve të saj njofton zyrtarisht menaxhimin për çdo problem i cili përbën kërcënim për sigurinë e të dhënave apo sigurinë fizike të pajisjeve. Në varësi të nevojave dhe kërkesave të reja funksionale DSHTI përgatit çdo vit planin e buxhetit për vitin e ardhshëm dhe e dorëzon atë për aprovim pranë menaxhimit. Gjithashtu në raste të rralla kur ndodhin avari apo probleme të paparashikuara DSHTI kërkon për arsye emergjente fonde shtesë nëse nevojiten për riparimin e avarive apo problemeve të paparashikuara. DSHTI nëpërmjet specialistëve të vet ka kontakte të vazhdueshme me grupe ekspertësh të ENTSO-E dhe kryen menaxhimin dhe adresimin e kërkesave të ENTSO-E për sisteme të reja kompjuterike.

Sa i përket masave të marra në kuadër hartimit të një plani masash/politikash sipas standardeve të BE dhe praktikave më të mira europiane që zbatohen në këtë fushë si dhe në zbatim të ligjit nr. 2/2017 “Mbi sigurinë kibernetike” dhe VKM nr. 222 datë 26.4.2018 “Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit dhe të listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit” ku OST bën pjesë, për menaxhimin e situatave kritike si dhe certifikimin e OST sha me ISO 27001 mbi Cyber Security, nga informacioni i marrë pranë Sektorit të Politikave të Sigurisë Kibernetike rezulton se:

Në përmbushje të detyrimeve të nenit 18 të Ligjit Nr.2/2017 “Mbi sigurinë kibernetike”, OST sh.a. ka bërë me dije për caktimin e pikës së kontaktit si dhe në përmbushje të detyrimeve të VKM 222 datë 26.4.2018, është bërë aprovimi si infrastrukturë kritike e informacionit me fokus platforma SCADA. Gjatë vitit 2021 nuk rezulton të ketë patur incidente të sigurisë kibernetike.

OST gjatë vitit 2021 ka patur në fokus të vetë sigurinë kibernetike dhe sigurinë e informacionit. Një ndër masat kryesore organizative është krijimi i sistemit ISMS të standardit ISO27001:2013 me të gjithë politikat dhe procedurat e rëndësishme të standardit.

Pas ngritjes dhe funksionimit të këtij sistemi menjëherë është punuar për përgatitjen dhe miratimin e një sërë politikash dhe procedurash për Sigurinë e Informacionit, Infrastrukturën IT kritike dhe ato të rëndësishme, të tilla si sistemi SCADA, sistemi i matjes online, sistemi i balancimit dhe skedulimit, etj.

Më konkretisht politika, Procedura dhe SOP (Standart Operation Procedures) të miratuara me qëllim përmbushjen e detyrimeve janë të radhitura si më poshtë:

Lista e politikave:

Nr.	Pika e Normës	Emri Procedurës
1.	POL/5.2 & A.5.1.1	Politika e kompanisë për Sigurinë e Informacionit
2.	POL/A.6.2	Politika e Pajisjeve Elektronike
3.	POL/A.6.2.1	Politika për sigurinë e pajisjeve lëvizëse (mobile)
4.	POL/A.6.2.1/1	Politika për Laptopin
5.	POL/A.6.2.2	Politika e Teleworking
6.	POL/ A.7 & A.7.2	Politika për Internetin
7.	POL/ A.7.1.1 & A.12.3	Politika e Postacionit të Punës (Workstation)
8.	POL/A.7.2.2	Politika e Trajnimit për Rrjetin
9.	POL/A.8.1.3	Politika e përdorimit të pranueshëm të aseteve
10.	POL/A.8.2	Politika për klasifikimin e informacionit të OST SH.A
11.	POL/A.8.3 & A.11.2.7	Politika e depozitimit dhe shkatërrimit
12.	POL/A.9	Politika për kontrollin e aksesit
13.	POL/A.9.2	Regjistrimi i përdoruesit menaxhimi i aksesit
14.	POL/A.9.4 & A.11	Politika për sigurinë e sistemeve informatike të OST
15.	POL/A.9.4.3	Politika e mbrojtjes së fjalëkalimit (Passwordeve)
16.	POL/A.10	Politika kriptografike
17.	POL/A.11.1	Politika e sigurisë së dhomës së Server-ave
18.	POL/A.11.1.2	Politika për Kartën e Hyrjes
19.	POL/A.11.1.2/1	Politika për Vizitorët
20.	POL/A.11.2	Politika e Infrastrukturës
21.	POL/ A.11.2.9	Politika Clear Desk dhe Clear Screen
22.	POL/A.12.1.2	Kontrolli i Ndryshimit
23.	POL/A.12.3	Politika për backup dhe rikuperim
24.	POL/ A.12.5	Politika Freeware dhe Shareware

Raporti i Pajtuëshmërisë për vitin 2021

25.	POL/A.12.6	Politika për Menaxhimin e Patch-ve
26.	POL/A.13.1	Politika për rrjetin (LAN-in)
27.	POL/A.13.2.1	Politika për transferimin e të dhënave nga punonjësit
28.	POL/A.13.2.3	Politika e postës elektronike
29.	POL/A.13.2.4	Politika e Konfidencialitetit dhe paanshmërisë
30.	POL/A.15.1.1	Politika e sigurisë për kontraktorët / konsulentët / furnitorët
31.	POL/A.17.1	Politika e vazhdimësisë së biznesit
32.	POL/A.18.1.4	Politika për mbrojtjen e të dhënave personale

Lista e procedurave

Nr.	Pika Normës	Emri procedurës
33.	PRO/4.1, 4.2 & 4.3	Procedura Konteksti i Organizatës dhe fushëveprimi
34.	PRO/4.4	Procedura e Qasjes për Zbatimin e ISMS
35.	PRO/5.3	Procedura roli dhe përgjegjësia
36.	PRO/6.1, 8.2 & 8.3	Procedura për vlerësimin e rrezikut
37.	PRO/6.1/1	Procedura për deklaratën e zbatueshmërisë (SoA)
38.	PRO/7.2 & 7.3	Procedura e rekrutimit dhe trajnimit të personelit
39.	PRO/7.3	Procedura për masat disiplinore
40.	PRO/7.4	Procedura e komunikimeve të brendshme dhe të jashtme
41.	PRO/7.5	Procedura e menaxhimit të dokumenteve dhe regjistrimeve
42.	PRO/9.1 & 10.2	Procedura për matje, analiza dhe përmirësim
43.	PRO/9.2	Procedura e auditimit të brendshëm
44.	PRO/9.3	Procedura rishikimi i menaxhimit të drejtimit
45.	PRO/10.1	Procedura për masat korrigjuese dhe jokonformitetin
46.	PRO/ A.6	Procedura për Sigurinë e Organizatës
47.	PRO/A 6.2	Procedura për menaxhimin e mermorie-ve të lëvizshme
48.	PRO/A 7.1	Procedura për Planifikimin e Menaxhimit të Vazhdimësisë së Biznesit
49.	PRO/A 7.2	Procedura për Sigurinë e Personelit
50.	PRO/A 8	Procedura për Klasifikimin dhe Kontrollin e Aseteve
51.	PRO/A 9	Procedura për Kontrollin e Aksesit
52.	PRO/A 11	Procedura për sigurinë fizike dhe mjedisore
53.	PRO/A 11.1.5	Procedura e punës në mjedis të sigurt
54.	PRO/A 12.1.2	Procedura për planifikimin e ndryshimeve të procedurave dhe politikave
55.	PRO/A 13	Procedura për Komunikimet dhe Menaxhimin e Veprimtarive
56.	PRO/A 13.2.4	Procedura e Konfidencialitetit dhe paanshmërisë
57.	PRO/A 15	Procedura për vlerësimin e furnitorit
58.	PRO/A 15.2	Procedura për administrimin e blerjeve
59.	PRO/A 16.1	Procedura e Menaxhimit të Incidenteve
60.	PRO/A 17.1/1	Procedura për strategjinë e ruajtjes dhe rikthimit të të dhënave
61.	PRO/A 17.1/2	Procedura për planin e rimëkëmbjes nga katastrofat
62.	PRO/A 18.1.1	Procedura e identifikimit të ligjeve dhe kërkesave të tjera
63.	PRO/01	Procedura e OST SHA për COVID-19

Miratimi dhe hyrja në fuqi e këtyre politikave dhe procedurave u është komunikuar të gjithë stafit të OST sh.a. nëpërmjet email-it zyrtar dhe për më tepër, këto dokumenta janë të publikuar edhe në Intranet-in e OST në rubrikën përkatëse “Politika dhe Procedura”.

Gjatë vitit 2021 janë zhvilluar dhe janë planifikuar në vijimësi përgjatë vitit 2022, sesione informimi, trajnimi dhe ndërgjegjësimi me stafin në Njësitë Operative dhe Aparat Qendror në kuadër të Sigurisë së Informacionit me qëllim rritjen e vëmendjes dhe ndërgjegjësimin për rëndësinë e Sigurisë Kibernetike. Këto trajnime konsistojnë në:

- Informim për politikat dhe procedurat e miratuara për sigurinë e informacionit pjesë të sistemit ISMS dhe rëndësia e zbatimit të tyre si një mjet për ruajtjen e të dhënave dhe mos dëmtimin e tyre nga sulmet kibernetike;
- Përkufizimi i Sigurisë së Informacionit si koncept dhe ndikimi në mbarëvajtjen e punës dhe në ruajtjen e informacioneve të rëndësishme që posedon OST sh.a., i klasifikuar si operator i infrastrukturës kritike.

Shembuj të ndryshëm të sulmeve kibernetike në infrastruktura të ngjashme të lidhura me industrinë e energjetikes, si edhe shembuj të tjerë se si lidhet siguria e informacionit me jetën personale dhe private të gjithsecilit dhe se sa i rëndësishëm është informacioni në ditët e sotme, ku teknologjia ka rolin kryesor në çdo aspekt përditshmërisë tonë.

Gjatë vitit 2021 është realizuar gjithashtu procedura e prokurimit mbi update të sistemit SCADA/EMS (Supervisory Control and Data Acquisition / Energy Management System).

Nga informacioni i marrë nga DSHTI, DOS dhe DRRT të cilët kanë në administrim platformat e larpërmendura rezulton se nuk janë kryer trajnime për punonjësit që kanë të drejta aksesit në këto platforma, në lidhje me sigurinë e informacionit dhe trajtimin e informacionit konfidencial dhe të ndjeshëm tregtar.

4.2.3 Të dhënat e platformave

Platformat elektronike të menaxhuara nga OST përmbajnë të dhëna teknike dhe financiare mbi aktivitetin e OST të cilat hidhen nga punonjës të OST që kanë të drejta aksesit dhe disa prej të cilave aksesohen nga përdoruesit e sistemit të transmetimit.

4.2.3.1 Të dhënat që hidhen nga përdoruesit e sistemeve

Sistemet SCADA mbledhin në kohë reale dhe përpunojnë të dhënat e sistemit elektroenergjetik (të tilla si: fuqia active, reaktive, rrymë, tension, frekuence, $\cos \varphi$, pozicion ancafkash, pozicionet e elementeve komutuese, alarme mbi gjendjen e sistemit etj) për qëllime monitorimi dhe analizash, me fokus kryesor në ruajtjen e qëndrueshmërisë së sistemit elektroenergjetik, marrjes së masave në kohë dhe me eficence për parandalimin e avarive dhe minimizimin e kontigjencave. Ato kryejnë gjithashtu kontroll (komandim në distancë) të elementeve të sistemit elektroenergjetik, analiza të sistemit të transmetimit në kohë reale si dhe parashikimin e kongjestionëve në rrjet në rrafshet kohore të ndryshme.

Sistemi DAMAS, ndërfaqëson me një sërë platformash e sistemesh të tilla si:

- Sistemi i matjeve të OST (QME);
- Platforma e Transparencës së ENTSO-E;
- Zyren e alokimit të kapaciteteve për Europën Juglindore (SEE CAO);
- Qendrën e koordinimit të shkëmbimeve ndërkufitare (Verification Platform);

Të dhënat që ngarkohen në këtë platformë kryhen nga përdoruesit e kesaj platforme të cilët janë punonjës të OST ose pjesëmarrës të regjistruar në tregjet e energjisë dhe këto të dhëna lidhen me proceset specifike të cilat zhvillohen nga ky sistem dhe në varësi të rolit që kanë përdoruesit.

4.2.3.2 Informacioni që palët e treta marrin nëpërmjet platformave

Platforma DAMAS - pjesëmarrësit e tregut, kanë një qasje të kufizuar vetëm në të dhënat dhe proceset e biznesit që lidhen me rolet të cilat luajnë ata në tregun e energjisë. Këta pjesëmarrës kanë të drejta vetëm në oraret e proceseve dhe ofertat e tyre. Në funksion të proceseve dhe kohës së zhvillimit të tyre, pjesëmarrësit zhvillojnë aktivitetet e tyre. Të dhënat të cilat shkëmbehen janë mirëpërcaktuar, dakortësuar ndërmjet palëve duke bërë të mundur garantimin maksimal të sigurisë të informacionit për të dhënat sensitive të karakterit tregtar.

Sistemi SCADA - palë të treta të cilat kanë akses në sistemin SCADA janë kontraktorët të cilët kanë nënshkruar një kontratë mirembajtje me OST për dhënie suporti mbi këto sisteme. Aksesit i këtyre kontraktorëve zhvillohet mbi baze të një kanali komunikimi të enkriptuar dhe të dedikuar për përdoruesin e autorizuar kontraktualisht, në mënyrë që çdo veprim, ndërhyrje ose akses të dhënash është i monitorueshëm nga specialistët e sektorit SCADA.

Sistemi i matjes online - Nga ky sistem nxirren dhe përgatiten raportet ditore dhe mujore të energjisë që dërgohen brenda njëjësive të autorizuara më parë të OST.

Raportet ditore përfshijnë:

- Të dhënat orare të të gjitha pikave të matje, Ekport Aktiv dhe Import Aktiv;
- Të dhëna orare të të gjitha pikave të OSHEE-së, Eksport Aktiv dhe Import Aktiv;
- Të dhënat orare të të gjitha pikave të Konsumatorëve të Tregut të Liberalizuar të Energjisë në nivel 35 kV (të integruara përkohësisht në platformën e sistemit të matjes së energjisë në OST sh.a. deri në vendosjen në funksion të platformës së re të dedikuar për këtë proces)
- Të dhënat orare të Humbjeve në Sistem.

Raportet mujore përfshijnë:

- Të dhënat orare të të mërkurës së tretë të muajit dhe të dielës para saj, për të gjitha pikat e matjes.(Ekport, Import, Aktiv, Reaktiv, Nivel Tensioni);
- Bilancin e energjisë mujore;
- Përgatitjen e Akt-Rakordimit ndërmjet OSHEE-së dhe OST sh.a.;
- Përgatitjen e Akt-Rakordimit ndërmjet KESH dhe OST sh.a.;
- Bilancin dhe Shkëmbimin e Energjisë në Linjat e Interkonjeksionit.

I vetmi raport të dhënash që nxirret nga SME/DSHMT jashtë OST është ai i kërkuar nga Banka Botërore i cili i dërgohet vetëm personit të autorizuar në Shqipëri.

Ky raport dërgohet në formë elektronike dhe përfshin të dhënat mujore të energjisë elektrike sipas nivelit të tensionit në përdoruesit e rrjetit të OST dhe Bilancet e Energjisë Elektrike të OST.

Gjithashtu, te gjithë Gjeneruesit dhe Furnizuesit e Kualifikuar për kontratat e deklaruara/njoftuara në OST me konsumatorët përkatës, informohen periodikisht me baze ditore.

OST, në zbatim të Rregullores EC nr.714/2009 dhe nr.543/2013 (Rregullorja e Transparencës) mbi publikimin e të dhënave relevante të energjisë në platformën e transparencës, ka filluar procesin e dërgimit të të dhënave në këtë platformë në mënyrë të automatizuar, duke shfrytëzuar si burim informacioni të dhënat që gjeneron sistemi DAMAS, sipas standarteve të mirëpërcaktuara nga ENTSO-E. Të dhënat që OST aktualisht i mundëson ENSTO-E janë si më poshtë:

- Kapaciteti total i instaluar i njesive të prodhimit mbi 100 MW.
- Parashikim i gjenerimit dhe ngarkesës së vendit.
- Skedulimi ndërkufitar orar.
- Alokimi eksplicit.
- Çmimi i disbalancave.
- Pamjaftueshmëria e aseteve të transmetimit etj.

Nga informacioni i marrë dhe monitorimi i kryer rezulton se sistemet e teknologjisë së informacionit dhe rrjeti i brendshëm i OST mbrohen në mënyrë efektive nga kërcënimet e viruseve nëpërmjet programeve të veçanta.

Gjithashtu, rezulton se strukturat përgjegjëse për menaxhimin e tyre përdorin metodologji të avancuara për të identifikuar dhe menaxhuar pikat e dobëta të këtyre sistemeve.

Siguria e sistemeve, për të garantuar konfidencialitetin, integritetin dhe disponueshmërinë e informacionit të menaxhuar nga këto sisteme, arrihet duke përdorur teknologji të avancuar dhe duke aplikuar praktikat më të mira, sipas shpjegimeve të bëra në pikën 4.2.2 më lart.

Megjithatë, sygjerohet kryerja e trajnimeve të herëpashershme me stafin e OST si përdorues të këtyre sistemeve për ndërgjegjësimin e tij në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm tregtar për të cilin vihen në dijeni gjatë ushtrimit të detyrës.

4.3 Pavarësia e shoqërisë

4.3.1 Çertifikimi i OST si operator i pavarur i transmetimit

OST sh.a. është çertifikuar nga ERE me Vendimin nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të çertifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a.” duke përmbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në nenin 54 dhe 58 të ligjit nr. 43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 të Direktivës 72/2009 EC, duke mbajtur parasysh rekomandimet e Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë dhënë në “Opinionin 1/17 në bazë të nenit 3(1) të Rregullores EC nr.714/2009 dhe nenit 10(6) të Direktives 2009/72/EC – Shqipëria – Çertifikimi i OST”, datë 23.01.2017.

Çertifikimi i OST nga ERE si Operator i pavarur i transmetimit të energjisë është bërë duke kërkuar nga OST dhënia e garancive shtesë në lidhje me:

- Pavarësinë e audituesit financiar;

- Mostransferimi i stafit;
- Ndarja e Operatorit të Tregut;
- Bashkëpunimin ndër-institucional për realizimin e ndryshimeve në kuadrin ligjor dhe transferimi i kompetencave tek Ministria e Ekonomisë;
- Programi i Pajtuëshmërisë dhe Zyrtari i Pajtuëshmërisë.

Përmbushja e ketyre kushteve siguron pavarësinë e OST nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror dhe në të njëjtën kohë shmang sjelljet diskriminuese ndaj përdoruesve të rrjetit të transmetimit.

Përmbushja e kushteve mbi pavarësinë e audituesit financiar, mostransferimit të stafit dhe programit e zyrtarit të pajtuëshmërisë, janë trajtuar në këtë raport respektivisht në pikat 4.3.3.2, 4.3.2.4 dhe pika 1 (Hyrje).

- Sa i përket ndarjes së Operatorit të Tregut dhe krijimit të Bursës së Energjisë:

Në zbatim të nenit 57 të Ligjit nr 43/2015 “Për sektorin e Energjisë Elektrike” (i ndryshuar), VKM nr. 322 datë 15.05.2019 “Për krijimin dhe përcaktimin e formës ligjore dhe të strukturës së pronësisë së kapitalit të operatorit të tregut” dhe të VKM nr. 609 datë 11.09.2019 “Për përcaktimin e kriterëve dhe të procedurave të përzgjedhjes së pjesëmarrësve në kapitalin e operatorit të tregut”, Ministri i Infrastrukturës dhe Energjisë dhe Ministri i Financave dhe Ekonomisë, me urdhrin e tyre të përbashkët, Nr. 10313/2 Prot., datë 14.01.2020 “Për ngritjen e Komisionit të Posaçëm për përcaktimin e kriterëve dhe të procedurave të përzgjedhjes së pjesëmarrësve në kapitalin e Operatorit të Tregut”, ngritën Komisionin e Posaçëm i cili ndoqi dhe përbylli procedurat e përzgjedhjes së pjesëmarrësve në kapitalin e Operatorit të Tregut, si dhe hartoi për këtë qëllim raportin e tij përfundimtar. Ky raport u miratua me Urdhrin e Përbashkët të Ministrisë të MIE dhe MFE nr. 228 datë 28.07.2020. Në zbatim të këtij Urdhri dhe Njoftimit nr. 5727/2 datë 30.07.2020 nga MIE, Operatori i Sistemit të Transmetimit - OST sh.a. dhe Operatori i Sistemit të Transmisionit dhe Tregut sh.a. – KOSTT sh.a., zhvilluan negociatat për ndarjen e aksioneve që do të nënshkruheshin nga secila prej palëve për të marrë pjesë si aksionarë në shoqërinë e Operatorit të Tregut – Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike si dhe Statutin dhe Marrëveshjen e Aksionarëve të kësaj shoqërie.

Në përfundim të negociatave, OST sh.a. në zbatim të urdhrin të përbashkët të Ministrisë të MIE dhe MFE nr. 228, datë 28.07.2020, informoi Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, mbi rezultatin e tyre, si dhe përcolli draft Statutin dhe Marrëveshjen e Aksionarëve të dakortësuar midis palëve si rrjedhojë e negociatave të kryera.

Me Vendimin nr. 12 datë 08.09.2020, Këshilli Mbikëqyrës i OST sh.a., miratoi pjesëmarrjen e OST sh.a., si aksionare në Shoqërinë Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike - ALPEX sh.a., me 57.25% të kapitalit themeltar; si dhe Marrëveshjen e aksionarëve dhe Statutin e shoqërisë Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike - ALPEX sh.a., të cilat do të nënshkruheshin nga OST sh.a. dhe KOSTT sh.a.

Me Vendimin nr. 130, datë 05.10.2020, Asambleja e Përgjithshme e OST sh.a. – Ministria e Financave dhe Ekonomisë, miratoi pjesëmarrjen e OST sh.a., si aksionare në Shoqërinë Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike - ALPEX sh.a., me 57.25% të kapitalit themeltar; si dhe Marrëveshjen e aksionarëve dhe Statutin e shoqërisë Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike - ALPEX sh.a., të cilat do të nënshkruheshin nga OST sh.a. dhe KOSTT sh.a.

Në datën 05 Tetor 2020, përfaqësuesit ligjorë të OST sh.a. dhe KOSTT sh.a., firmosën Marrëveshjen e aksionarëve dhe Statutin e shoqërisë Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike sh.a.-ALPEX.

Shoqëria Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike sh.a.- ALPEX, është regjistruar tashmë në Qendrën Kombëtare të Biznesit në Tiranë (me NIPT M02223006B).

- Sa i përket kushtit të “Bashkëpunimit ndër-institucional për realizimin e ndryshimeve në kuadrin ligjor dhe transferimi i kompetencave tek Ministria e Ekonomisë”, OST ka mbajtur korrespondencë të vazhdueshme me të gjithë institucionet përkatëse për të gjetur zgjidhjen më të mirë për përmbushjen e këtij kushti, por realizimi me sukses i tij i tejkalonte kompetencat e OST megjithë perpjekjet e vazhdueshme.

Në këto kushte, në bazë të kërkesave të OST, ERE me Vendim nr.58, datë 15.03.2018, Vendim nr. 47, datë 19.03.2019 si dhe Vendim nr. 207, date 16.12.2019 ka vendosur shtyrjen e afatit të vendosur në pikën 2 të vendimit nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, te Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjise”, deri më datë 16.06.2020.

Ndërkohë, me shkresë nr.1434 prot., datë 06.02.2020, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë ka njoftuar OST mbi Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 836, datë 24.12.2019 “Për propozimin e projektligjit “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar”.

Me anë të ligjit nr. 61/2020 “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar, janë miratuar ndryshimet në nenin 31 pika 1 të Ligjit.

Me vendim nr. 99, date 24.06.2020, ERE ka vendosur shfuqizimin e pikave 2,3 dhe 4 te Vendimit te ERE-s nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a” duke përmbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në nenin 54 dhe 58 të ligjit nr. 43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 të Direktivës 72/2009 EC, duke mbajtur parasysh rekomandimet e Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, duke lënë detyrimin për OST të paraqesë në ERE çdo vit ushtrimor informacion mbi pavarësinë e audituesve financiare.

4.3.2 Pavarësia e Menaxhimit

OST sh.a. është e organizuar dhe funksionon si shoqëri tregtare në bazë të ligjit nr. 9901, datë 14.4.2008, “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”, i ndryshuar, Statutit të shoqërisë si dhe akteve të brendshme të saj. Organet drejtuese të shoqërisë janë: Asambleja e Përgjithshme, Këshilli Mbikqyrës dhe Administratori që ushtrojnë kompetencat e tyre sipas përcaktimeve të ligjit të lartpërmendur dhe Statutit të Shoqërisë.

Në referim të nenit 135 pika “b” të Ligjit për shoqëritë tregtare ku përcaktohet se “*Asambleja e Përgjithshme merr vendime për emërimin e shkarkimin e anëtarëve të këshillit të administrimit (sistemi me një nivel) dhe (në sistemin me dy nivele) të anëtarëve të këshillit mbikqyrës*” si dhe nenit 13 të Statutit të OST ku përcaktohet se “*Këshilli Mbikqyrës përbëhet nga 6 (gjashtë) anëtarë të cilët emërohen nga Asambleja e Përgjithshme*”, MZHEETS⁷ në cilësinë e Asamblesë së Përgjithshme ka emëruar anëtarët e Këshillit Mbikqyrës të OST, duke respektuar parashikimet e pikës 3, të VKM-së nr.317, datë 27.4.2016, “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike” dhe parashikimet e nenit 54 të Ligjit 43/2015 “Per sektorin e energjise elektrike”.

Gjithashtu, Administratori i shoqërisë është emëruar nga Këshilli mbikqyrës në bazë të nenit 158 të ligjit për shoqëritë tregtare ku përcaktohet se “*Këshilli i administrimit emëron një ose më shumë persona fizikë si administratorë të shoqërisë, për një afat të përcaktuar në statut, i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 3 vjet*”, si dhe nenit 20.1 të Statutit të OST sh.a. ku përcaktohet se “*Këshilli Mbikqyrës emëron Administratorin e Shoqërisë*”.

4.3.2.1 Këshilli Mbikqyrës

Sic është përmendur më lart, Këshilli Mbikqyrës përbëhet nga 6 anëtarë në momentin e hartimit të këtij raporti. Gjatë periudhës 01.01.2021 deri më 31.12.2021, 1 (një) prej anëtarëve të Këshillit Mbikqyrës është liruar nga detyra me vendim nr. 74, date 25.08.2021, nënshkruar nga Ministri i Financave dhe Ekonomisë si përfaqësues i autoritetit publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të OST.

Emërimi i anëtarëve të Këshillit Mbikqyrës është bërë në përputhje me parashikimet e nenit 135 pika “b” të Ligjit për shoqëritë tregtare si pikës 3 të VKM-së nr. 317, datë 27.4.2016 “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike, është përcaktuar se:

“Ministri i Energjisë dhe Industrisë dhe Ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes, emërojnë anëtarët e këshillave mbikqyrës të shoqërive të përcaktuara në pikat 1 dhe 2

⁷ sot emërtuar Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë si dhe Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në bazë të VKM nr.504, datë 13.9.2017 dhe VKM nr.503, datë 13.9.2017, ku Ministria e Financave dhe Ekonomisë është përfaqësues i pronarit shtet për OST sh.a. pas ndarjes së kompetencave dhe fushës së përgjegjësisë së ish-MZHEETS ndërmjet këtyre dy ministrive.

brenda tridhjetë ditëve nga hyrja në fuqi e këtij vendimi duke zbatuar kufizimet e përcaktuara në ligjin nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”.

Duke marrë në konsideratë ndarjen II “Statusi ligjor dhe struktura e shoqërisë” pika 3 të Programit të Pajtueshmërisë, rezulton se emërimi i anëtarëve është bërë duke respektuar kufizimet e imponuara nga neni 54 i ligjit nr.43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar.

4.3.2.2 Administratori

Për periudhën 21.01.2021 – 31.12.2021, OST është drejtuar nga Administratori i emëruar me vendim nr. 60/1, datë 21.01.2019 të Këshillit Mbikqyrës me të cilin është lidhur kontrata për administrimin e shoqërisë ku parashikohen kushte për ushtrimin e funksionit duke shmangur konfliktin e interesit si dhe ruajtjen e konfidencialitetit të informacionit të ndjeshëm tregtar, e cila është nënshkruar nga Administratori i shoqërisë.

Emërimi i Administratorit të shoqërisë është bërë në bazë të parashikimeve të nenit 158 të ligjit për shoqëritë tregtare si dhe në bazë të nenit 20.1. të Statutit të OST.

4.3.2.3 Mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës

Për periudhën 01.01.2021 – 31.12.2021 Këshilli Mbikqyrës ka zhvilluar 8 mbledhje në të cilat janë miratuar 15 vendime.

Zyrtari i pajtueshmërisë nuk ka marrë pjesë në mbledhjet e zhvilluara.

Theksoj faktin se pjesëmarrja e zyrtarit të pajtueshmërisë në mbledhjet e organeve të shoqërisë sic është këshilli mbikqyrës është një e drejtë që buron nga kontrata për ofrimin e shërbimeve të zyrtarit të pajtueshmërisë (pika 56 dhe 57) dhe është veçanërisht e detyrueshme ndjekja e mbledhjeve/takimeve të përcaktuara në pikën 3.1.8 të kontratës. OST ka detyrimin t’i ofrojë zyrtarit të pajtueshmërisë të gjitha kushtet për përmbushjen e detyrimeve të marra përsipër sipas kontratës (shih nenin 5 të kontratës – detyrimet e OST).

4.3.2.4 Drejtuesit e OST

Në referim të pikës B.1 të Programit të Pajtueshmërisë, drejtuesit e OST, të tillë si Kryetari dhe Anëtarët e Këshillit Mbikqyrës, Administratori dhe stafi drejtues (drejtuesit e njësisve strukturore), duhet të jenë të pavarur nga kompanitë vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, gjatë ushtrimit të veprimtarisë së tyre të përditshme. Ky detyrim përfshin dhe punonjësit të raportojnë direkt tek menaxhimi për çeshtje që kanë të bëjnë me operimin, mirembajtjen dhe zhvillimin e rjetit.

Programi i pajtueshmërisë përcakton disa kërkesa të cilat janë marrë në konsideratë nga zyrtari i pajtueshmërisë për të gjykuar në lidhje me pavaresinë e punonjësve që mbajnë poste drejtuese në OST, e konkretisht: punësimin/lidhjen profesionalisht me kompani vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, përcaktimi i pagës për këta punonjës, interesi ose përfitimet financiare në

mënyrë të drejtperdrejtë ose të tërthortë nga kompanitë vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, transferimi nga këto kompani dhe anasjelltas, zotërimi ose jo i aksioneve në këto kompani.

Në lidhje me këto kritere, është kërkuar informacion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore të OST për personat e emëruar në poste drejtuese për vitin 2021, backgroundin e tyre profesional sipas CV-ve, librezën e tyre të punës si dhe kontratën individuale të punës.

Nga shqyrtimi i dokumentacionit të vënë në dispozicion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore rezulton se:

Është lidhur kontrate e re pune vetëm për 1 punonjësin në nivel drejtor. Nuk rezulton që ky punonjësi të kenë patur marrëdhënie pune/interesi/përfitime financiare nga kompanitë shtetërore të prodhimit apo shpërndarjes së energjisë elektrike.

Paga e tij është përcaktuar në bazë të Udhëzimit dhe strukturës së pagave të OST miratuar me vendim të Këshillit Mbikqyrës.

Nuk ka ndonjë informacion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore për konflikt të mundshëm interesi për punonjësin aktualë apo atyre të punësuar rishtazi.

Mostransferimi i stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike të ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, është një nga kushtet e vendosura në Vendim të ERE nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, të Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë”.

Në përmbushje të këtij detyrimi OST ka bërë ndryshime në Kontratën Kolektive të punës ku ka përcaktuar se punonjësit që mbajnë pozicione “Drejtor” dhe raportojnë direkt tek Administratori i Shoqërisë dhe “Shef Sektori” të lidhur me aktivitetet e përditshme të shoqërisë, nuk do të punësohen tek ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, për një periudhë 1 vjeçare pas përfundimit të marrëdhënies së punës me OST sh.a. dhe ka informuar ERE-n mbi këtë përcaktim, me anë të shkresës nr.2143 prot., datë 16.03.2018.

Kontrata individuale e punës e hartuar në bazë të dispozitave të Kodit të Punës, akteve nënligjore në fuqi që rregullojnë marrëdhëniet e punës si dhe akteve të brendshme të shoqërisë të detyrueshme për t’u zbatuar, përmban parashikime në lidhje me mënyrën e përdorimit dhe trajtimit të informacionit konfidencial nga punonjësit që janë në dijeni të tij për shkak të pozicionit që ato mbajnë, që është një nga kriteret e pavarësisë së punonjësve gjatë ushtrimit të detyrës së tyre.

Duke marrë parasysh rëndësinë e këtij kriteri, parashikimet e ligjit për sektorin e energjisë elektrike dhe të akteve të tjera në fuqi mbi trajtimin e informacionit konfidencial si dhe sekretit tregtar që punonjësit e OST vihen në dijeni për shkak të detyrës, të gjithë punonjësit në pozicione drejtuese në OST sipas kategorive të përcaktuara në Aneksin bashkëlidhur Amendamentit nr.2, datë

13.03.2018 të Kontratës Kolektive për punonjësit e OST sh.a., aneksi i cili është azhornuar me atë të Kontratës Kolektive nr. 8336 prot., datë 16.12.2019, kanë nënshkruar marrëveshjen e konfidencialitetit. Këto ndryshime i janë bërë me dije ERE-s me anë të shkresës 3524/2, datë 10.06.2021.

Nga informacioni i marrë pranë DBNJ, rezulton se edhe punonjësit e rinj të punësuar gjatë vitit 2021 kanë nënshkruar marrëveshjen e konfidencialitetit.

4.3.3 Pavarësia financiare

Monitorimi i përmbushjes së këtij detyrimi është bërë duke marrë parasysh programin ekonomik për vitin 2021 dhe miratimin e tij, pasqyrat financiare si dhe audituesit ligjorë të emëruar.

4.3.3.1 Programi ekonomik

Në lidhje me këtë kriter janë marrë në shqyrtim miratimi i programit ekonomik për vitin 2021 si dhe emërimi i audituesve ligjorë për auditimin e pasqyrave financiare.

Nga shqyrtimi i dokumentacionit të vënë në dispozicion rezulton se:

Këshilli Mbikëqyrës i OST sh.a. me Vendim Nr.19, datë 17.12.2020 ka miratuar programin e zhvillimit ekonomik të OST sh.a., për vitin 2021, miratuar me shkresë nr. 23839/4, datë 27.01.2021 të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë në cilësinë e Aksionerit të Vetëm.

Për të hartuar Programin e Zhvillimit Ekonomik janë marrë parasysh faktorët e mëposhtëm⁸:

- Parashikimet afatmesme dhe afatgjata të investimeve, programimi i shpenzimeve operative të nevojshme për ushtrimin e aktivitetit normal në funksion të një shërbimi sa më të plotë dhe cilësor dhe përdorimi me efikasitet i aseteve të kompanisë;
- Kërkesat e Njësive Operative drejtuar OST-së;
- Realizimet ndër vite për secilin zë, realizimi faktik 9 mujor për vitin 2020 si dhe parashikimi për pritshmerinë e vitit 2021.
- Struktura organizative e OST sh.a.

Gjatë vitit 2021, programi ekonomik është ndryshuar me Vendimet e Këshillit Mbikëqyrës:

- Vendim nr. 1, datë 18.03.2021: janë bërë ndryshime në zërin “shpenzime”;
- Vendim nr. 3, datë 21.07.2021: janë bërë ndryshime në tabelat e zërit “investime” dhe “shpenzime”;
- vendim nr. 12, datë 21.12.2021: janë bërë ndryshime në “kosto lokale investime PIU”.

Këto ndryshime janë kryer me qëllim përshtatjen e programit ekonomik me kushtet aktuale e teknike të OST, duke bërë rialokim fondesh të parashikura për investime në drejtim të mirëmbajtjes dhe zhvillimit të rrjetit të transmetimit. Duke qenë se nuk janë ndryshuar treguesit kryesorë, kur këto ndryshime nuk kanë patur ndikim në tërësinë e programit ekonomik.

⁸ Të dhënat janë siguruar nga Drejtoria Ekonomike, materialet shpjeguese dërguar Këshillit Mbikëqyrës për miratimin e programit ekonomik për vitin 2021.

4.3.3.2 Pasqyrat financiare

Pasqyrat Financiare të OST përgatiten në përputhje me Standartet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF) të publikuara nga Bordi i Standarteve Ndërkombëtare të Kontabilitetit ("IASB") dhe interpretimeve të publikuara nga Komiteti i Interpretimeve të Raportimeve Financiare Ndërkombëtare ("IFRIC") të IASB.

Pasqyrat financiare të konsoliduara për vitin 2021 janë miratuar me Vendim nr. 7, datë 9.1.2021 dhe Vendim nr. 18565/2, datë 06.01.2022 të Ministrit të MFE në cilësinë e përfaqësuesit të Aksionarit të Vetëm.

Me shkresën nr. 22365 Prot., datë 14.12.2021 të Aksionerit të Vetëm, janë caktuar Audituesit Ligjorë për kryerjen e auditimit ligjor të detyrueshëm dhe çertifikimin e Pasqyrave Financiare të OST sh.a. për vitin 2021, proces i cili ende nuk ka përfunduar në momentin e hartimit të këtij raporti.

Gjithashtu Pasqyrat Financiare të OST për vitin 2021 janë duke u audituar nga shoqëria "Grant Thornton" shpallur fitues i procedurës së prokurimit me objekt "Auditimi nga një shoqëri e pavarur audituese i Pasqyrave financiare të OST sh.a për vitin 2021 sipas Standarteve Ndërkombëtare të Auditimit", në zbatim të kërkesave të donatorëve të shoqërisë.

4.3.3.3 Audituesit ligjorë

Me shkresë nr. 22365 prot., datë 14.12.2021, Ministri i Financave dhe Ekonomisë ka emëruar Audituesit Ligjorë për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore të OST për vitin 2021.

Për të verifikuar pavarësinë e audituesit financiar që është një nga kërkesat e vendimit të ERE-s për çertifikimin e OST, u shqyrtua shkresa nr. 1524 prot., datë 14.02.2022 e Ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë në cilësinë e përfaqësuesit të aksionarit të vetëm për emërimin e eksperteve kontabël për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore për vitin 2021 të KESH si dhe shkresa nr. 1529 prot., datë 14.02.2022 për emërimin e ekspertëve kontabel për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore të OSHEE. Nga verifikimi rezulton se ekspertët e caktuar me anë të këtyre shkresave janë të ndryshëm nga ato të caktuar me anë të urdhërit nr.22365 prot. datë 14.12.2021 të Ministrit të Financave dhe Ekonomisë për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore të OST, duke përmbushur në këtë mënyrë kushtin për pavarësinë e audituesve ligjorë.

Kontrata nr. 474 prot., datë 24.01.2022 "Për kryerjen e auditimit ligjor të detyrueshëm të pasqyrave financiare të konsoliduara për vitin ushtrimor të mbyllur më 31.12.2021 të shoqërisë OST sh.a.", lidhur ndërmjet OST dhe audituesve ligjorë, përmban klauzola mbi konfidencialitetin e informacionit të mbledhur gjatë kryerjes së shërbimit nga ekspertët, si dhe përgjegjësinë për dëmshpërblim në rast të shkeljes së tyre.

4.3.4 Pavarësia operacionale

Pavarësia operacionale ka të bëjë me (i) burimet e duhura teknike, njerëzore apo të tjera të nevojshme për të operuar në mënyrë eficiente dhe (ii) një seri kufizimesh në marrëdhëniet me

kompanitë vertikalisht të integruara, të cilat sigurojnë konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar, referuar kushteve të Programit të Pajtueshmërisë.

Rezulton se stafi i OST nuk ka marrëdhënie punësimi me kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror ose degë të tyre.

Gjithashtu, OST siguron shërbime të suportit teknik nga palë të treta në bazë të kontratave të lidhura.

Nga verifikimi i këtyre kontratave rezulton se ato janë në pajtueshmëri me kushtet e programit të pajtueshmërisë (klauzolat e konfidencialitetit).

- Sa i përket ndarjes së ndonjë sistemi informacioni (në terma të hardware dhe software) me ndonjë nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror ose degë të tyre ose kontraktorë të tyre në lidhje me sistemet e tyre të sigurisë dhe te informacionit, pas marrjes së informacionit nga Departamenti i Operimit të Sistemit rezulton se:
 1. Me anë të shkresës Nr.20638/1, datë 28/12/2018, OSHEE ka kërkuar nga OST lejimin e punonjësve të firmes së kontraktuar për zbatimin e projektit të OSHEE për sistemin SCADA në rrjetat e shpërndarjes. Punimet e parashikuara lidhen me sistemet e monitorimit dhe kontrollit të instaluar në N/stacionin Tirana 1 220 kV. Punimet janë kryer nën mbikqyrjen e ekipit të OST. OSHEE në përmbushje të aktivitetit të saj, ka parashikuar integrimin me pajisjet dhe sistemet e monitorimit të OST për asetet të cilat janë në menaxhimin e tyre, me konkretisht për traktet 35 dhe 20 kV. OSHEE do të lexojë informacionet si më poshtë vijon:
 - Matjet Analoge (fuqi active, reactive, rrymë, tension për këto trakte);
 - Të dhënat dixhitale mbi gjendjet e elementeve komutuese për këto trakte.

Ndërkohë, në lidhje me rrjetin e transmetimit të të dhënave, është marrë informacion nga OSHEE se rrjeti i komunikimit nga nenstacioni në OSHEE Qendrore është i izoluar nga çdo rrjet tjetër (është i dedikuar vetëm për sistemin SCADA). Në lidhje me sigurinë, rrjeti është intranet i mbyllur dhe nuk ka dalje ne Internet apo me rrjetin e OSHEE. Pikat ndërmjet tyre janë lidhur me “dark fiber”. Janë përdorur router /firewall me filtrim IP që bëjnë të mundur vetëm lejimin e paketave legjitime. RTU janë konfiguruar në mënyrë që të njohin vetëm IP e Qendrës Dispecer dhe bejnë “drop” paketat e tjera.

2. Për sa i përket KESH sh.a, kjo shoqëri ka percjellë një kërkesë zyrtare pranë OST-së duke kërkuar vënien në dispozicion të një posti operator për sistemin SCADA. Rezulton se kjo lidhje është bërë e mundur vetëm pasi KESH ka plotësuar të gjitha kërkesat e parashtruara nga OST për mbrojtjen e informacionit. Transmetimi i të dhënave ndërmjet të 2 kompanive është i dedikuar (pike me pike), realizohet nëpërmjet fibrës optike dhe nga të 2 krahët janë të implementuara pajisje Firewall Layer 3, nëpërmjet të cilit është dedikuar një lidhje

virtuale me VPN. Këto konfigurime bëjnë të mundur vetëm lejimin e shkëmbimit të paketave legjitime ndërmjet sistemeve, duke mos lejuar ndërhyrjen në rrjet të palëve të treta të pa autorizuara. Gjithashtu, KESH ka qasje të kufizuar në sistem, e cila konsiston në vëzhgueshmërinë e skemave të të 3 Hidrocentraleve që ka në menaxhim. Përdoruesi i autorizuar logohet nëpërmjet kredencialeve të dedikuara në sistem.

Ndarja e sistemeve të informacionit me këto 2 shoqëri është bërë në respektim të kushteve të vendosura në programin e pajtueshmërisë në pjesën A dhe B, mbi sigurinë e informacionit dhe konfidencialitetin e të dhënave.

Pergjate vitit 2021, nga informacioni i marre, nuk rezulton qe OST te kete ndare ndonje sistem informacioni me ndonje nga kompanite vertikalisht te integruara qe kryejne ose jane te angazhuara ne aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit te energjise elektrike dhe gazit natyror ose degë të tyre

Shpjegime të hollësishme mbi sigurinë e sistemeve të teknologjisë së informacionit dhe konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar janë dhënë në pikën 4.2.1 të këtij Raporti.

KAPITULLI II

5. Zbatimi i rekomandimeve të zyrtarit të pajtueshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtueshmërisë

Kjo pjesë e raportit paraqet masa e ndërmarra për zbatimin e rekomandimeve të lëna nga ZP në raportin e vitit 2020.

5.1 Ndryshimet e programit ekonomik

Duke qenë se gjatë vitit 2020, programi ekonomik ka pësuar ndryshime disa herë gjatë vitit me anë të vendimeve të Këshillit Mbikqyrës, nga ana e Zyrtarit të Pajtueshmërisë është rekomanduar të bëhet një parashikim më gjithpërfshirës për planin e investimeve në momentin e përgatitjes së programit ekonomik të vitit pasardhës, duke marrë në konsideratë dhe gjendjen e sistemit të transmetimit (ku nevojiten ndërhyrje për mirëmbajtje apo zhvillim të mëtejshëm), me qëllim shmangien e ndryshimeve të shpeshta të programit ekonomik, për të siguruar në këtë mënyrë stabilitetin financiar të shoqërisë dhe menaxhim sa më efikas të fondeve.

Nga verifikimi i kryer, në bazë të informacionit të marrë, trajtuar në pikën 4.3.3.1 më lart, vihet re se ndryshimet e programit ekonomik kanë ndodhur kryesisht për shkak të rishikimit të nevojave të shoqërisë duke bërë rialokim fondesh të parashikura për investime kryesisht në rrjetin e transmetimit, për të mosçenuar sigurinë e sistemit të energjisë. Duke qenë se nuk janë ndryshuar treguesit kryesorë, këto ndryshime nuk kanë patur ndikim në tërësinë e programit ekonomik.

Ky rekomandim konsiderohet i zbatuar.

5.2 Njoftimi zyrtar dhe pjesëmarrja e ZP në mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës

Pjesëmarrja e zyrtarit të pajtueshmërisë në mbledhjet e organeve të shoqërisë sic është këshilli mbikqyrës është një e drejtë që buron nga kontrata për ofrimin e shërbimeve të zyrtarit të pajtueshmërisë si dhe nga përcaktimet e programit të pajtueshmërisë (pika 56 dhe 57) dhe është vecanerisht e detyrueshme ndjekja e mbledhjeve/takimeve të përcaktuara në pikën 56.1-56.3 të programit. OST ka detyrimin t'i ofrojë zyrtarit të pajtueshmërisë të gjitha kushtet për përmbushjen e detyrimeve të marra përsipër sipas kontratës.

Duke qenë se gjatë vitit 2020, zyrtari i pajtueshmërisë nuk ka marrë pjesë në mbledhjet të Këshillit Mbikqyrës, është rekomanduar që për vitin 2021, zyrtari i pajtueshmërisë të njoftohet dhe t'i vihen në dispozicion materialet shpjeguese që dërgohen paraprakisht në Këshill, me qëllim pjesëmarrjen e tij në këto mbledhje dhe vecanerisht ato të përcaktuara në pikat 56.1, 56.2 dhe 56.3 të programit të pajtueshmërisë. Nga verifikimi i kryer, rezulton se edhe gjatë vitit 2021, zyrtari i pajtueshmërisë nuk ka marrë pjesë në mbledhjet e zhvilluara nga Këshilli Mbikqyrës i shoqërisë.

Ky rekomandim konsiderohet i pazbatuar.

5.3 Trajnimet në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/sekretit tregtar

Në funksion të përmbushjes së parashikimeve të ligjit për sektorin e energjisë dhe përcaktimeve të Programit të Pajtueshmërisë për ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar, është e rëndësishme kryerja e trajnimeve të vazhdueshme me të gjithë punonjësit e OST dhe vecanerisht me ato punonjës që kanë të drejta akses në platformat elektronike të OST.

Në lidhje me këtë pikë, nga zyrtari i pajtueshmërisë është rekomanduar hartimi dhe përgatitja e një programi trajnues nga Sektori i Politikave të Sigurisë së Informacionit në bashkëpunim me Drejtorinë e Shërbimeve TI dhe Drejtorinë e Shërbimeve të Automatizuara të Rrjetit, i cili të përmbajë tema të veçanta dhe të personalizuar sipas platformave në menaxhim dhe punonjësve që do të trajnohen. Nga verifikimi i kryer, rezulton se edhe gjatë vitit 2021 nuk janë kryer trajnime në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/informacionit të ndjeshëm apo sekretit tregtar për punonjësit të cilët kanë akses në platformat që OST menaxhon. Nga Sektori i Politikave të Sigurisë Kibernetike janë përgatitur materiale trajnimi dhe ndërgjegjësimi për stafin në Aparatin Qendror në kuadër të Sigurisë së Informacionit me qëllim rritjen e vëmendjes dhe ndërgjegjësimin për rëndësinë e Sigurisë Kibernetike.

Ky rekomandim konsiderohet pjesërisht i pazbatuar.

5.4 Informimi i ZP mbi vënien në dispozicion të të tretëve të rrjetit të fibrave optive (OPGW) që OST zotëron

Duke qenë se OST ka tashme si objekt të veprimtarisë së saj zhvillimi dhe funksionimi në fushën e komunikimeve elektronike sikurse është vënia në dispozicion e rrjetit të fibrave optike (OPGW) në dispozicion të të tretëve, është rekomanduar që ZP të informohet vazhdimisht nga Drejtoria e Shërbimeve të Telekomunikacionit mbi ecurinë e projektit si dhe t'i vihet në dispozicion

paraprakisht draft-kontrata që do të lidhet me të tretët, në lidhje me kushtet që do të vendosen për sigurinë e sistemit të transmetimit si dhe sigurinë kibernetike.

Nga informacioni i marrë, trajtuar në pikën 4.1.2.1, rezulton që për vitin 2021 janë lidhur 2 kontrata të reja, kontrata të cilat i është vënë në dispozicion Zyrtarit të Pajtueshmërisë.

Ky rekomandim konsiderohet i zbatuar.

5.5 Rishikimi dhe përditësimi i Programit të Pajtueshmërisë

Duke marrë në konsideratë ndryshimet më të fundit në aktet ligjore, nënligjore, rregullatore, si dhe të strukturës organizative të OST miratuar me vendim nr. 77 datë 23.07.2019 “Për miratimin e Strukturës Organizative të OST sh.a.”, duhet bërë rishikimi i Programit të Pajtueshmërisë me qëllim përshtatjen me ndryshimet më të fundit.

Përsa më lart, është rekomanduar që OST të bëjë rishikimin e Programit të Pajtueshmërisë, duke reflektuar në të ndryshimet më të fundit ligjore, nënligjore, rregullatore si dhe ndryshimet e strukturës organizative të OST.

Nga informacioni i marrë, rezulton se në Dhjetor të vitit 2021, Këshilli Mbikqyrës me vendim nr. 9, datë 21.12.2021, ka miratuar përsëri ndryshime në strukturën organizative të OST, të cilat kanë hynin në fuqi me miratimin e ndryshimeve në dokumentin “Detyrat funksionale për pozicionet e punës në aparatin qendror të OST sh.a.”

Përsa më lart, rezulton se ky rekomandim nuk është zbatuar.

6. Rekomandimet e zyrtarit të pajtueshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtueshmërisë

Kjo pjesë e raportit paraqet procedurat e nevojshme që duhen ndjekur për të zhvilluar dhe implementuar një seri veprimesh të cilat do të aktivizojnë sensin e kulturës korporative për ndërgjegjësimin e stafit të shoqërisë mbi çështjet e pajtueshmërisë.

6.1 Njoftimi zyrtar dhe pjesëmarrja e ZP në mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës

Si një detyrim që lind nga përcaktimet e Programit të Pajtueshmërisë së OST dhe duke marrë parasysh faktin që gjatë vitit 2021 ZP nuk është njoftuar rregullisht mbi mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës, rekomandoj që strukturat përkatëse të OST të njoftojnë zyrtarisht ZP për pjesëmarrje në mbledhjet e këshillit dhe veçanërisht ato të përcaktuara në pikat 56.1, 56.2 dhe 56.3 të programit të pajtueshmërisë që do të zhvillohen në vijim si dhe t'i vënë në dispozicion materialet e nevojshme të mbledhjeve.

6.2 Trajnimet në lidhje me konfidencialitetin e të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar

Në funksion të përmbushjes së parashikimeve të ligjit për sektorin e energjisë dhe përcaktimeve të Programit të Pajtueshmërisë për ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar, është e rëndësishme kryerja e trajnimeve të vazhdueshme me të gjithë punonjësit e OST dhe veçanërisht me ato punonjës që kanë të drejta akses në platformat elektronike të OST.

Në lidhje me këtë pikë, rekomandoj hartimin dhe përgatitjen e një programi trajnues nga Sektori i Politikave të Sigurisë së Informacionit në bashkëpunim me Drejtorinë e Shërbimeve TI dhe Drejtorinë e Shërbimeve të Automatizuara të Rrjetit, i cili të përmbajë tema të veçanta dhe të personalizuar sipas platformave në menaxhim dhe punonjësve që do të trajnohen.

6.3 Informimi i ZP mbi vënien në dispozicion të të tretëve të rrjetit të fibrave optive (OPGW) që OST zotëron

Duke qenë se OST do të vijojë me veprimtaritë e ardhshme në fushën e komunikimeve elektronike sikurse është vënia në dispozicion e rrjetit të fibrave optike (OPGW) në dispozicion të të tretëve, rekomandoj që ZP të vijojë të informohet vazhdimisht nga Drejtoria e Shërbimeve të Telekomunikacionit mbi ecurinë e projektit si dhe t'i vihet në dispozicion paraprakisht draft-kontrata që do të lidhet me të tretët, në lidhje me kushtet që do të vendosen për sigurinë e sistemit të transmetimit si dhe sigurinë kibernetike.

6.4 Rishikimi dhe përditësimi i Programit të Pajtueshmërisë

Duke marrë në konsideratë ndryshimet më të fundit në aktet ligjore, nënligjore, rregullatore, si dhe të strukturës organizative të OST miratuar me vendim nr. 9, datë 21.12.2021 "Për miratimin e Strukturës Organizative të OST sh.a.", duhet bërë rishikimi i Programit të Pajtueshmërisë me qëllim përshtatjen me ndryshimet më të fundit.

Përsa më lart, rekomandoj që OST të bëjë rishikimin e Programit të Pajtueshmërisë, duke reflektuar në të ndryshimet më të fundit ligjore, nënligjore, rregullatore si dhe ndryshimet e strukturës organizative të OST.

KAPITULLI III

7. Konkluzione

Në kuadër të angazhimeve të marra përsipër nga OST me çertifikimin e tij si operator i pavarur i transmetimit të energjisë elektrike, shoqëria ka bërë përpjekje dhe është angazhuar në përmbushjen e kushteve të pavarësisë së shoqërisë si dhe trajtimin e barabartë të përdoruesve të sistemit të transmetimit në drejtim të transparencës dhe aksesit të barabartë për të gjithë përdoruesit në përputhje me kuadrin ligjor e rregullator që drejton sektorin e energjisë elektrike.

Finalizimi i këtij procesi është vendimmarrja e Entit Rregullator të Energjisë me vendim nr. 99, datë 24.06.2020, me anë të të cilit ka vendosur shfuqizimin e pikave 2,3 dhe 4 të Vendimit të ERE-s nr.43, datë 15.03.2017 "Mbi miratimin përfundimtar të çertifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a" duke përmbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në nenin 54 dhe 58 të ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike" dhe nenin 9 të Direktivës 72/2009 EC, duke mbajtur parasysh rekomandimet e Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, duke lënë detyrimin për OST të paraqesë në ERE çdo vit ushtrimor informacion mbi pavarësinë e audituesve financiarë.

Ritheksoj faktin se përmbushja e kriterëve të përcaktuara në programin e pajtuëshmërisë kërkon një bashkëpunim më të ngushtë dhe të vazhdueshëm të organeve drejtuese si dhe të stafit të shoqërisë me zyrtarin e pajtuëshmërisë, duke synuar identifikimin dhe shmangien në të ardhmen të rasteve të sjelljeve diskriminuese ndaj përdoruesve të sistemit të transmetimit, ruajtjen e të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm tregtar si dhe pavarësinë e stafit drejtues dhe punonjëseve të tjerë të shoqërisë në shmangien e konfliktit të interesit gjatë ushtrimit të detyrës së tyre. Ndërgjegjësimi i stafit të shoqërisë mbi programin e pajtuëshmërisë si dhe respektimi i detyrimeve të përcaktuara në të, të monitoruara prej zyrtarit të pajtuëshmërisë do të ndihmojë në krijimin e një kulture korporative mbi çështjet e pajtuëshmërisë.

Në përfundim, përfshirja e zyrtarit të pajtuëshmërisë, brenda kuadrit të detyrave të ngarkuara nga programi i pajtuëshmërisë dhe kontrata e ZP, si dhe informimi i vazhdueshëm i tij nga strukturat përkatëse mbi çdo problematikë të shfaqur dhe që cënon shtyllat kryesore që sigurojnë parimet themelore të veprimtarisë së OST, konsiderohet një hap i rëndësishëm për mbikqyrjen dhe garantimin e respektimit të këtyre parimeve.

Tiranë më 31.03.2022

Brunilda Veizi

Zyrtari i Pajtuëshmërisë së OST sh.a.

